

TEREKE BORCUNUN BİR KISMINI ÖDEDİKTEN SONRA MİRASÇININ HÜKMİ RET KARİNESİNDEN YARARLANIP YARARLANAMAYACAĞI MESELESİ VE KONUYA İLİŞKİN YARGITAY HUKUK GENEL KURULUNUN 20.12.2013 TARİHLİ VE E. 2013/2-1607 K. 2013/1675 SAYILI KARARININ DEĞERLENDİRİLMESİ^(*)

Doç. Dr. Tuba BİRİNCİ UZUN^(**)

Öz

Karara konu olayda, mirasbırakanın bankaya kredi borcu bulunmakta olup, bu borç sebebiyle alacaklı banka tarafından mirasçılar aleyhine icra takibi başlatılmış ve takip üzerine mirasçılar tarafından 2.000,00 TL tutarında ödeme yapılmıştır. Daha sonra mirasçılar tarafından mirasbırakanın terekesinin borca batık olduğunun tespiti ile mirasın hükmi reddine karar verilmesi talebiyle dava açılmıştır. İlgili Yargıtay Hukuk Genel Kurulu kararında, davacı mirasçılar tarafından ödendiği ileri sürülen borcun cüzi bir miktar olduğu, mirasçıların kendi malvarlığından bu borcu ödemiş olmasının olağan işlemlerden olduğu, mirasbırakanın öldüğü tarih itibarıyla borca batık olduğu anlaşılan terekenin, cüzi kısım borçlarının davacı mirasçılar tarafından ödenmesinin terekeyi kabullenme olarak değerlendirilemeyeceği belirtilmiştir. Ancak tereke borcunun mirasçı tarafından ödenmesi halinde somut olayın koşullarının güven ilkesine göre değerlendirilmesi gerekir. Alacaklı banka tarafından mirasbırakanın borcu sebebiyle başlatılan icra takibine itiraz etmek yerine, bu borcu kendi kişisel mallarından ödedikten sonra terekenin borca batık olduğunun tespiti ile mirasın hükmi reddine karar verilmesi talebiyle dava açan mirasçıların mirası örtülü olarak kabul ettiği ve bu mirasçıların mirası ret hakkının düştüğünün kabulü gerekir. Örtülü kabul sebebiyle mirası ret hakkı düşen mirasçı, mirası kayıtsız şartsız kabul etmiş sayıldığından, bu mirasçıların hükmi ret karinesinden yararlanabilmesi de mümkün değildir. Hükmi retten bahsedebilmek için mirasbırakanın ölümü anında terekenin borca batık olması yeterli değildir. Bu hususun ya açıkça belli olması ya da resmen tespit edilmiş olması gerekir. Mirasçıların, hükmi reddi mirasbırakanın alacaklıları tarafından kendilerine karşı açılan bir alacak davasında itiraz yoluyla ileri sürebilecekleri gibi kendileri aleyhine başlatılan bir icra takibinde de itiraz yoluyla ileri sürebileceği dikkate alındığında ve somut olayda banka tarafından başlatılan icra takibi üzerine mirasçılar tarafından önce ödeme yapıldığı, sonra terekenin borca batık olduğunun tespiti ile mirasın hükmi reddine karar verilmesi talebiyle dava açıldığı gözetildiğinde, mirasbırakanın öldüğü tarihte terekenin borca batık olduğunun mirasçılar tarafından bilinmediği, mirasçıların terekenin borca batık olduğunu sonradan anladığı kanaatine varılmaktadır. Somut olayda hükmi reddin koşullarının da gerçekleşmediği sonucuna ulaşılmaktadır.

Anahtar Kelimeler

Mirasın Reddi, Terekenin Örtülü Kabulü, Ret Hakkının Düşmesi, Ret Hakkından Mahrumiyet, Mirasın Hükmen Reddi.

^(*) Makalenin Dergiye Geliş Tarihi: 04.10.2023 - Makalenin Kabul Edildiği Tarih: 27.11.2023, DOI No: 10.54704/akdhfd.1371445.

^(**) Akdeniz Üniversitesi, Hukuk Fakültesi, Medeni Hukuk Anabilim Dalı / Antalya, Türkiye.
E-posta: tbirinciuzun@akdeniz.edu.tr,
Orcid Id: <https://orcid.org/0000-0002-0185-0619>.

"This article is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License (CC BY-NC 4.0)"

THE ISSUE OF WHETHER THE HEIR WHO PAID ONE OF THE DEBTS OF THE DECEASED IS ENTITLED TO BENEFIT FROM THE PRESUMPTION OF DISCLAIMER AND THE ANALYSIS OF THE JUDGMENT OF THE SUPREME COURT GENERAL ASSEMBLY OF CIVIL CHAMBERS DATED 20.12.2013 AND NUMBERED E. 2013/2-1607 K. 2013/1675

Abstract

In the case subject to the decision, the deceased had a loan debt to the bank, and due to this debt, the enforcement proceedings were initiated against the heirs by the creditor bank and the heirs made a payment of 2,000.00 TL. Later, the heirs filed a lawsuit to determine that the deceased's estate was insolvent and, disclaim the inheritance. In the judgment of the Supreme Court General Assembly of Civil Chambers, it was stated that the debt claimed to be paid by it was stated that by the debt claimed to be paid by the plaintiff heirs was a small amount, the payment of this debt by the heirs from their own assets was an ordinary transaction, and the payment of small amount of the debts of the estate, which was understood to be insolvent at the date of the deceased's death, by the plaintiff heirs could not be considered as acceptance of the estate. However, in case the debt of the estate is paid by the heir, the conditions of the concrete case should be evaluated according to the principle of trust. The heirs, who instead of objecting to the enforcement proceedings initiated by the creditor bank due to the debt of the deceased, filed a lawsuit after paying the debt from their own assets to determine that the deceased's estate was insolvent and, disclaim the inheritance, should be considered as they have accepted the inheritance and are not entitled to disclaim the inheritance anymore. The heir who is not entitled to disclaim the inheritance because of the implicit acceptance is deemed to acquire the inheritance unconditionally, and the heir can not benefit from the presumption of disclaimer. For the presumption of disclaimer, insolvency of the estate at the time of the death of deceased is not sufficient. This issue must be clear or officially determined. Considering that in the concrete case firstly the heirs made a payment upon the enforcement proceedings initiated by the creditor bank due to the debt of the deceased, and then filed a lawsuit to determine that the deceased's estate was insolvent and, disclaim the inheritance, it is concluded that the heirs did not know that the inheritance was insolvent at the time of the death of deceased, later they realised that the inheritance was insolvent. Consequently, in the concrete case, the necessary conditions of the presumption of disclaimer have not been provided.

Keywords

Right to Renounce, Right to Disclaim, Implicit Acceptance of the Inheritance, Forfeiture of Right to Disclaim, Presumption of Disclaimer.

Extended Abstract

The article 599 of Turkish Civil Code states that "On the death of the deceased, the estate in its entirety vests by operation of law in the heirs. Subject to the statutory exceptions, the deceased's claims, rights of ownership, limited rights in rem and rights of possession automatically pass to the heirs and the debts of the deceased become the personal debts of the heirs. Named heirs also acquire the inheritance on the death of the deceased. The legal heirs are obliged to deliver the inheritance to the appointed heirs in accordance with the provisions on possession".

According to the article, the main principle is that the inheritance automatically passes to the heir and this inheritance is automatically acquired by the heir without the need for an explicit declaration of acceptance. This is called universal succession.

An heir must declare his or her disclaimer orally or in writing to the competent authority. If the heir fails to declare that he or she disclaims the inheritance within the relevant time limit, he or she acquires it without reservation. Where an heir has interfered in the affairs of the estate before expiry of the disclaimer time limit or has acted in a manner not conducive to administering the estate or maintaining the deceased's business activities, or where he or she has appropriated or concealed objects belonging to the estate, he or she is no longer entitled to disclaim the inheritance.

In the case subject to the decision, the deceased had a loan debt to the bank, and due to this debt, the enforcement proceedings were initiated against the heirs by the creditor bank and the heirs made a payment of

2,000.00 TL. Later, the heirs filed a lawsuit to determine that the deceased's estate was insolvent and, disclaim the inheritance.

In the judgment of the Supreme Court General Assembly of Civil Chambers, it was stated that the debt claimed to be paid by it was stated that by the debt claimed to be paid by the plaintiff heirs was a small amount, the payment of this debt by the heirs from their own assets was an ordinary transaction, and the payment of small amount of the debts of the estate, which was understood to be insolvent at the date of the deceased's death, by the plaintiff heirs could not be considered as acceptance of the estate. However, in case the debt of the estate is paid by the heir, the conditions of the concrete case should be evaluated according to the principle of trust. The heirs, who instead of objecting to the enforcement proceedings initiated by the creditor bank due to the debt of the deceased, filed a lawsuit after paying the debt from their own assets to determine that the deceased's estate was insolvent and, disclaim the inheritance, should be considered as they have accepted the inheritance and are not entitled to disclaim the inheritance anymore.

The heir who is not entitled to disclaim the inheritance because of the implicit acceptance is deemed to acquire the inheritance unconditionally, and the heir can not benefit from the presumption of disclaimer. For the presumption of disclaimer, insolvency of the estate at the time of the death of deceased is not sufficient. This issue must be clear or officially determined. Considering that in the concrete case firstly the heirs made a payment upon the enforcement proceedings initiated by the creditor bank due to the debt of the deceased, and then filed a lawsuit to determine that the deceased's estate was insolvent and, disclaim the inheritance, it is concluded that the heirs did not know that the inheritance was insolvent at the time of the death of deceased, later they realised that the inheritance was insolvent. Consequently, in the concrete case, the necessary conditions of the presumption of disclaimer have not been provided. Considering this situation, it is not possible to agree with the judgment of the Supreme Court General Assembly of Civil Chambers dated 20.12.2013 and numbered E. 2013/2-1607 K. 2013/1675.

GİRİŞ

Mirasın reddi için başvuru süresi üç aydır (TMK md. 606 f. 1). Eğer bir mirasçı süresi içinde mirası reddetmezse bu mirasçı, mirası kayıtsız şartsız kabul etmiş sayılır (TMK md. 610 f. 1). Öte yandan bazı hallerde henüz ret süresi dolmadan mirasçının ret hakkı düşer. Kanunda, henüz ret süresi dolmadan ret hakkının düşmesi sonucunu doğuran iki sebebe işaret edilmektedir. Bunlardan birincisi mirasçının tereke işlerine karışması, ikincisi ise mirasçının tereke mallarını gizlemesi veya zimmetine geçirmesidir. Bazı davranışlar yerine göre tereke işlerine karışma olarak değerlendirilebilir. Özellikle tereke borcunun ödenmesi halinde durum böyledir. Mirasçının tereddüde mahal veren davranışlarının bulunması halinde, somut olayın koşullarının güven ilkesine göre değerlendirilmesi gerekir.

Mirasbırakanın ölümü üzerine, tereke alacaklılarıyla karşı karşıya kalan mirasçılar, tereke borcunun bir kısmını ödedikten sonra terekenin aslında borca batık olduğunu fark edebilir ve mirasbırakanın alacaklılarıyla baş edemeyeceklerini anlayabilirler. Böyle bir durumda çoğu zaman mirasçılar tarafından mirasbırakanın terekesinin borca batık olduğunun tespiti ile mirasın hükmi reddine karar verilmesi talebiyle dava açılmaktadır. Bu durum, uygulamada sık karşılaşılan bir durumdur. Bu çalışmanın amacı da Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 20.12.2013 tarihli ve E. 2013/2-1607 K. 2013/1675 sayılı kararından¹ hareketle, tereke borcunun bir kısmını ödeyen mirasçının mirası ret hakkının düşüp düşmediği, tereke

¹ YHGK, 20.12.2013, E. 2013/2-1607, K. 2013/1675 (Erişim Tarihi: Eylül 26, 2023, www.legalbank.net).

borcunun bir kısmını ödemesine rağmen bu mirasçının hükmi ret karinesinden yararlanıp yararlanamayacağı başka bir deyişle tereke borcunun bir kısmının ödenmesinin mirasın örtülü kabulü olarak değerlendirilip değerlendirilemeyeceği hususlarının tartışılmasıdır. Bu bağlamda, önce ilgili karara olan somut olay ve derece kararları özetlenmiş, daha sonra sırasıyla külli halefiyet ilkesi uyarınca mirasın kazanılması, mirasın reddi yoluyla külli halefiyet ilkesinin hüküm ve sonuçlarının geriye etkili olarak ortadan kaldırılması, hükmi ret ve miras ret hakkının düşmesi konuları incelenmiştir. Son olarak, somut olayda mirasın örtülü kabulünün bulunup bulunmadığı başka bir deyişle miras ret hakkının düşüp düşmediği üzerinde durulmuş ve ilgili Yargıtay Hukuk Genel Kurul kararı değerlendirilmiştir.

Her ne kadar bu karar 10 yıl önce verilmiş olsa da bu kararın uygulama bakımından önemli olduğu ve güncel Yargıtay kararlarında bu karara atıf yapıldığı görülmektedir. Örneğin Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 15.11.2022 tarihli ve E. 2021/241 K. 2022/1515 sayılı kararı² ile Yargıtay 7. Hukuk Dairesinin 11.05.2023 tarihli ve E. 2022/1460 K. 2023/2505 sayılı kararında³ bu çalışmaya konu Yargıtay Hukuk Genel Kurul kararından bahsedilmektedir.

I. OLAYIN ÖZETİ

Davacı mirasçılar; babalarının öldüğünü, geride mirasçı olarak kendilerinin kaldığını, mirasbırakandan kendilerine intikal eden malvarlığının olmadığını, tereke malları üzerinde herhangi bir tasarrufta bulunmadıklarını, mirasbırakan babalarının öldüğü başka bir deyişle mirasın açıldığı tarihte terekenin borca batık olduğunu, bu durumda hükmi ret karinesi uyarınca mirasçıların mirası reddetmiş sayılacağını ileri sürmüş ve mirasbırakanın terekesinin borca batık olduğunun tespiti ile mirasın hükmi reddine karar verilmesini talep etmiştir. Davalı Hazine vekili; usul yönünden davanın süresinde açılmadığını, esas yönünden ise davanın yerinde olmadığını ileri sürmüş ve davanın reddine karar verilmesini talep etmiştir.

II. İLK DERECE MAHKEMESİNİN KARARI

Yapılan yargılama sonucunda ilk derece mahkemesi tarafından davanın kabulüne karar verilmiştir. Kararın gerekçesinde; mirasbırakanın taşınır ya da taşınmaz hiçbir malının olmadığı, bunun dışında sağlığında mirasbırakanın herhangi bir işte çalışmadığı, maaşının da bulunmadığı, ölümü tarihinde mirasbırakanın ödemediği aczinin açıkça belli olduğu belirtilmiştir.

² YHGK, 15.11.2022, E. 2021/241, K. 2022/1515 (Erişim Tarihi: Eylül 26, 2023, www.legalbank.net).

³ Y 7. HD, 11.05.2023, E. 2022/1460, K. 2023/2505 (Erişim Tarihi: Eylül 26, 2023, www.legalbank.net).

III. YARGITAY İKİNCİ HUKUK DAİRESİNİN KARARI

Temyiz incelemesinde Yargıtay İkinci Hukuk Dairesi tarafından, ilk derece mahkemesinin kararının bozulmasına karar verilmiştir. Kararın gerekçesinde; mirasbırakanın bankaya kredi borcunun bulunduğu, bu borç sebebiyle davacı mirasçılar aleyhine icra takibi yapıldığı ve davacı mirasçıların 2.000,00 TL tutarında ödeme yaptığı, bu hususun dava dilekçesinde ifade edildiği ancak takip dosyası incelenmeden ve mirasbırakanın borcunun mirasçılar tarafından ödenip ödenmediği tespit edilmeden eksik incelemeyle karar verildiği belirtilmiştir.

IV. İLK DERECE MAHKEMESİNİN DİRENME KARARI

Yargıtay İkinci Hukuk Dairesinin bozma kararı üzerine, ilk derece mahkemesi tarafından direnme kararı verilmiştir. Direnme kararının gerekçesinde, mirasbırakanın taşınır ya da taşınmaz hiçbir malının olmadığı, ödemedi aczinin açıkça belli olduğu, yasal karinenin doğruluğunun saptandığı, zarara uğramamak için haciz tehdidi altında mirasçıların ödeme yaptığı, mirasçıların terekeyi sahiplenme niyetinin bulunmadığı, tereke borcunu mirasçının kendi malvarlığından ödemesinin terekeyi sahiplenme anlamına gelmediği belirtilmiştir.

V. YARGITAY HUKUK GENEL KURULU KARARI

Direnme kararının temyizi üzerine, Yargıtay Hukuk Genel Kurulu tarafından oyçokluğuyla usul ve esasa uygun olduğundan bahisle ilk derece mahkemesinin direnme kararının onanmasına karar verilmiştir. Kararın ilgili kısmı aşağıda belirtilmiştir:

“Hukuk Genel Kurulu önüne gelen uyumsuzluk; tereke borcunun bir kısmının mirasçıların kendi malvarlığından ödenmesinin, terekeyi sahiplenme anlamında değerlendirilip değerlendirilemeyeceği noktasında toplanmaktadır.

...

Bilindiği üzere; TMK'nın 610/2. maddesinde “... Ret süresi sona ermeden mirasçı olarak tereke işlemlerine karışan, terekenin olağan yönetimi niteliğinde olmayan veya miras bırakanın işlerinin yürütülmesi için gerekli olanın dışında işler yapan, ya da tereke mallarını gizleyen veya kendisine mal eden mirasçı, mirası reddedemez...” hükmü yer almaktadır. Madde metninden de anlaşıldığı üzere; yasa koyucu mirasçılardan birinin tereke işlerine gereğinden fazla karışmasının mirası örtülü kabul anlamına geleceğini ve tıpkı açık kabulde olduğu gibi, ret hakkının bu mirasçı bakımından sona ereceğini düzenlemiştir.

Diğer taraftan, Hukuk Genel Kurulunun 08.02.1950 T. ve 140/20 sayılı kararında; “Bir muamelenin alelade idari muamelattan olup olmadığını tayin için bilhassa muameleyi yapan varisin maksadını nazara almak lâzımdır... Eğer bunun maksadı mirasçı sıfatıyla terekeden tasarruf olmayıp mücerret bilahare mirası kabul ettiği zaman ihmal yüzünden gelebilecek zararın önüne geçmek ise, yaptığı muamelenin alelade idari muamele olarak kabulü zaruridir. Ezcümle malların çalınmaması için tedbir ittihazı,

malları deftere geçirmek, zamanaşımını kesmek için derhal dava açmak, bir otelin, gazinonun müşterilerinin dağılmaması için vergi vermek, davaya mani olmak için müstacel borçları ödemek alelade idarenin istilzam ettiği muamelattandır...” denilmek suretiyle mirasçının eyleminin tereke işlerine karışma olarak değerlendirilebilmesi için onun bu eylemde bulunurken hangi maksatla hareket ettiğinin belirlenmesi gerektiğini, mirasçının amacının mirasçı sıfatı ile terekede tasarruf değilse, eylemlerinin tereke işlerine karışma olarak nitelendirilmeyeceği ve ret hakkının düşmesine sebebiyet verilmeyeceği benimsenmiştir:

Bunun yanında, doktrinde ileri sürülen güven nazariyesine göre; bir irade beyanının ya da iradi bir davranışın ne anlama geldiğini tespit etmek için, beyanda bulunan veya sözü edilen davranışta bulunanın iç iradesine değil, beyana yahut anılan davranışa muhatap olan karşı tarafın, dürüstlük kuralına göre, kendisince bilinebilen bütün hal ve şartlar gereği gibi değerlendirerek buna ne anlam vermesi gerektiğine bakılmaktadır:

Yukarıda yapılan açıklamaların ışığında somut olay değerlendirildiğinde; davacı mirasçılar tarafından ödendiği ileri sürülen borcun cüzi bir miktar olup, mirasçıların kendi malvarlığından ödenmiş olmasının olağan işlemlerden olduğu, miras bırakanın öldüğü tarih itibariyle borca batık olduğu anlaşılan terekenin, cüzi kısım borçlarının davacılar tarafından ödenmesinin terekeyi kabullenme olarak değerlendirilmeyeceği, davacıların beyanlarının aleyhte yorumlanmaması gerektiği ve bu konuda bir araştırma yapılmasına da gerek olmadığı sonucuna varılmış, Yerel Mahkeme’ce davanın kabulüne karar verilmesinin usul ve yasaya uygun olduğu Hukuk Genel Kurulu’nun çoğunluğunca benimsenmiştir:

Bu karar oyçokluğuyla alınmış olup, karşı oyda araştırılması ve çözümlenmesi gereken asıl meselenin, mirasbırakanın borcunun bir kısmını ödeyen mirasçıların mirası kabul etmiş sayılıp sayılmayacağı başka bir deyişle kısmen ödemenin tereke işlerine karışma olarak değerlendirilip değerlendirilmeyeceği noktasında toplandığı ifade edilmiştir. Karşı oy yazısının ilgili kısmı ise aşağıda belirtildiği gibidir:

“Türk Medeni Kanununun 605. maddesinin (2.) fıkrası şöyledir:

“Ölümü halinde mirasbırakanın ödemedен aczi açıkça belli veya resmen tespit edilmiş ise, miras reddedilmiş sayılır.”

Kanun koyucu bu hükümle, ret lehine bir karine getirmiştir. Buna göre, ölümünde mirasbırakanın ödemedен aczi açıkça belli veya resmen tespit edilmiş ise, mirasçılar, ret yönünde bir irade açıklamasında bulunmalarına ihtiyaç olmaksızın miras reddetmiş sayılacaklardır. Bunun için, mirasbırakanın ölümü anında borçlarını ödemekten aciz olması, bu durumun açıkça belli veya resmen tespit edilmiş olması gerekir. Bu şartlar gerçekleştiği takdirde mirasçıların karine olarak mirası reddettiler kabul edilecek, dolayısıyla mirasçılar mirasbırakanın borçlarından sorumlu tutulamayacaklardır. Bu sonuç kendiliğinden ortaya çıkar. Ne var ki, mirasçıların bu yasal karineden yararlanabilmeleri için, ret hakkının düşmemiş olması gerekir:

Türk Medeni Kanununun 610’uncu maddesinin (2.) fıkrası şöyledir:

“Ret süresi sona ermeden mirasçı olarak tereke işlemlerine karışan, terekenin olağan yönetimi niteliğinde olmayan veya mirasbırakanın işlerinin yürütülmesi için gerekli olanın dışında işler yapan ya da tereke mallarını gizleyen veya kendisine maleden mirasçı mirası reddedemez.”

Aynı maddenin (3.) fıkrası ise şöyledir:

“Zamanaşımı veya hak düşümü sürelerinin dolmasına engel olmak için dava açılması ve cebri icra takibi yapılması, ret hakkını ortadan kaldırmaz.”

Anılan hüküm gereğince; mirasçıların yukarıda birinci paragrafta açıklanan yasal karineden yararlanabilmesi için, ret hakkının düşmesine sebep olan iş ve işlemlerde bulunmamış olmaları gerekir. Başka bir ifade ile, ret süresi sona ermeden mirasçı, mirasın sarih veya örtülü olarak kabulü anlamına gelen iş ve işlemleri yapmış ise, yasal karineden yararlanamaz.

Davacılar, ölümü tarihinde mirasbırakanın ödemedi aczinin açıkça belli olduğunu ileri sürerek, Türk Medeni Kanununun 605/2. maddesinde yer alan yasal karineden yararlanmak amacıyla bu hususun tespitini istemişler; mahkemece, istek kabul edilmiş, davalının temyizi üzerine hüküm Dairemizce bozulmuştur.

Yüksek Özel Daire; “Davacılar dava dilekçesinde mirasbırakanın Vakıfbank’a olan kredi borcu nedeniyle aleyhlerine takip yapıldığını ve 2.000.TL. ödeme yaptıklarını belirtmişlerdir. Belirtilen takip dosyasını tespit et, getirt, ödemenin mirasbırakanın borcu sebebiyle mirasçılar tarafından yapıp yapılmadığını belirle, sonucuna göre karar ver.” demektedir. Mahkeme ise; ilk hükmünde direnmiştir.

Direnme kararında; “mirasbırakanın taşınır ve taşınmaz hiçbir malvarlığının bulunmadığı, ödemedi aczinin açıkça belli ve yasal karinenin doğruluğunun saptandığı, mirasçıların haciz baskısı altında kendilerini zarardan kurtarmak amacıyla ödeme yaptıkları, niyetlerinin terekeyi sahiplenme olmadığı, tereke borcunun mirasçının kendi malvarlığından ödenmesinin de mirası sahiplenme anlamına gelmeyeceği” gerekçe gösterilmiştir. Buna göre, Yüksek Özel Daire ile yerel mahkeme arasındaki uyumsuzluk; mirasçıların Türk Medeni Kanununun 605. maddesinin (2.) fıkrasında yer alan yasal karineden yararlanabilmesi için, dava haklarının düşüp düşmediğinin belirlenmesi bakımından araştırmanın yeterli olup olmadığı; dava dilekçesindeki açıklama, mirasbırakanın borcunun mirasçılar tarafından ödendiğini kabul için yeterli ve başka bir araştırmaya lüzum yok ise; mirasbırakanın borcunun mirasçılar tarafından kendi malvarlıklarından ödenmesinin, tereke işlemlerine karışma olarak nitelendirilip nitelendirilemeyeceği noktasında toplanmaktadır.

Genel Kuruldaki görüşmelerde; gerek yürürlükten kaldırılan 743 sayılı Türk Kanunu Medenisi’nin, gerekse 4721 sayılı Türk Medeni Kanununun; mirasın mirasçılara intikalinde külli halefiyet ilkesini benimsediği, Türk Medeni Kanununun 599’uncu maddesi hükmünden kaynaklanan bu ilke uyarınca; mirasbırakanın ölümüyle, başka her hangi bir işleme ve mirasçıların mirası kabul ettiklerine ilişkin bir irade açıklamalarına lüzum bulunmaksızın, mirasın mirasçılara kendiliğinden geçtiği ve mirasçıların mirasbırakanın borçlarından kendilerine bırakılan mallarla sınırlı olmaksızın tüm şahsi malvarlıklarıyla sorumlu oldukları, bu bakımdan direnme kararının gerekçesinde yer alan “tereki borcunun mirasçının kendi malvarlığından

ödenmesinin mirası sahiplenme anlamına gelmez” şeklindeki ifadenin kanuna açıkça aykırı olduğu, bu ifadenin gerekçeden çıkartılması gerektiği, Daire kararına muhalefet şerhi koyan sayın üye de dâhil olmak üzere ittifakla kabul edilmiştir. Genel Kurul da, “mirasçılarının mirasbırakanın borçlarından kendilerine geçen mallarla sınırlı olmaksızın şahsi malvarlıklarıyla sorumlu olduklarını” kabul ettiğine göre, mirasbırakanın borcunun mirasçılarının kendi malvarlıklarından ödenmiş olmasının sorunun çözümünde artık bir önemi bulunmamaktadır. Bu yön tartışmanın dışında bırakılmıştır. O halde, tartışılması ve çözümü gereken asıl sorun; mirasbırakanın borcunu kısmen ödeyen mirasçılarının, mirası kabul etmiş sayılıp sayılmayacakları, başka bir ifade ile, kısmen ödemenin “tereke işlerine karışma” anlamına gelip gelmediğidir. Eğer bu işlem, “tereke işlerine karışma” olarak görülmez ise, davacıların borca batıklığı ileri sürme haklarının düşmediği kabul edilmiş olacak, bundan sonra mirasbırakanın ölümü anında borçlarını ödemekten aciz olup olmadığına tespitine gidilecek; “tereke işlerine karışma” veya mirasın örtülü kabulü anlamında ise, davacıların terekenin borca batıklığını ileri sürme hakları kalmamış olacak, dolayısıyla mirasbırakanın borçlarını ödemekten aciz olup olmadığına tespitine artık lüzum kalmayacaktır. Çünkü, mirasçılar mirası örtülü olarak kabul etmişlerdir. Mirası örtülü olarak kabul eden mirasçılarının ise, mirasın reddedilmiş sayılmasına ilişkin yasal karineden yararlanmak için terekenin borca batıklığının tespitini isteme hakları yoktur.

Türk Medeni Kanununun 610. maddesinin yukarıda yer verilen (2.) fıkrası gereğince; ret süresi içinde tereke işlemlerine karışan, terekenin olağan yönetimi niteliğinde olmayan veya mirasbırakanın işlerinin yürütülmesi için gerekli olanın dışında işler yapan mirasçı ret hakkını yitirir. Kanun koyucu bu hükümlerle, sayılan bu hareketlerin mirasın “örtülü” biçimde kabul edildiğine ilişkin iradeyi gösterdiğini kabul etmiştir. Terekenin olağan yönetimi niteliğinde olmayan veya mirasbırakanın işlerinin yürütülmesi için gerekli olanın dışında kalan işlerden, başka bir ifade ile “tereke işlerine karışma” olgusundan neyin anlaşılması gerektiği, somut davadaki nesnel olgulara bakılarak tespit edilebilir. Mirasçının hangi maksatla hareket ettiğini araştırma veya niyetinin tespiti kural olarak gerekli değildir. Bir mirasın kesin biçimde kazanılması için hiçbir kabul beyanı gerekli değildir. Eğer mirasçı kanunda öngörülen süre içinde mirası reddetmez ise, mirasçı olmayı istemiş olsun ya da olmasın mirasçı haline gelir. (TMK: m. 610/1) Mirasçının niyeti bu açıdan dikkate alınmadığına göre, aynı maddenin ikinci fıkrasında öngörülen hal açısından da dikkate alınamaz. Bu bakımdan mirasçının niyet ve maksadı ve borcun miktarının bir önemi bulunmaktadır. Somut olay, nesnel olarak “tereke işlerine karışma” niteliğinde midir, değil midir? Önemli olan budur.

Dairemizin istikrar bulmuş kararlarına göre; mirasbırakanın borcunu ödemeyi taahhüt veya kısmen tediye, mirasın kabulü anlamına gelir. İster yapılan bir takip nedeniyle olsun, ister olmasın, tamamı muaccel hale gelmiş miktarı belirli bir borca karşılık kısmen vukubulan ödeme, kısmi ödemeyi alacaklı reddetmedikçe borcun tamamının kabulü anlamına gelir. (eBK. m. 68, 6098 s. TBK. m. 84) Bu borcun davalıya ait olması zorunluluğu bulunmamaktadır. Tereke ile ilgili olması yeterlidir. Mirasbırakanın, bir kısım borçlarını ödeyen mirasçı, mirasbırakanın başka

borçlarının olduğu anlaşılınca, sonradan terekenin borca batık olduğunu, bu sebeple mirası reddetmiş sayılması gerektiğini ileri süremez. Veya mirasbırakanın örneğin (A) 'ya olan borcunu ödeyip, (B) 'ye olan borcuna gelince terekenin borca batıklığının ileri sürülmesi ve mirasçının Yasanın 605. maddesinin (2.) fıkrasında yer alan yasal karineden yararlandırılması genel hukuk prensipleri ile bağdaşmaz. Bu bakımdan, miktarı ne olursa olsun, mirasbırakanın borcunu ödemeyi taahhüt veya kısmen ya da tamamen ödeme, tereke işlemlerine karışma niteliğindedir. Bu bakımdan, Yüksek Özel Dairenin bozma kararında belirttiği, icra takip dosyasının tespit edilip, ödemenin mirasçılar tarafından yapılıp yapılmadığı, yapılmış ise hangi mirasçı tarafından yapıldığı ve ödeme yapılırken herhangi bir ihtirazi kayıt konulup konulmadığı tespit edilmeli, sonucu uyarınca karar verilmelidir. Öyleyse, özel Dairenin bozma kararına uyulmak gerekirken direnme kararı verilmesi doğru bulunmamıştır. Kararın açıklanan sebeple bozulması gerektiği düşüncesiyle Sayın Genel Kurul çoğunluğunun "onama" yönünde oluşan görüşüne katılmak mümkün olmamıştır."

VI. HUKUKİ SORUN

Uyuşmazlığın, tereke borcunun bir kısmını ödeyen mirasçının mirası ret hakkının düşüp düşmediği, tereke borcunun bir kısmını ödemesine rağmen mirasçının hükmi ret karinesinden yararlanıp yararlanamayacağı başka bir deyişle tereke borcunun ödenmesinin terekenin olağan yönetimi niteliğinde veya mirasbırakanın işlerinin yürütülmesi için gerekli olan işlerden olup olmadığı, tereke borcunun ödenmesinin mirasın örtülü kabulü anlamına gelip gelmediği noktasında toplandığı anlaşılmaktadır.

Bu sorunun bir çözüme kavuşabilmesi için öncelikle mirasın kazanılmasında külli halefiyet ilkesinin hüküm ve sonuçları ile mirasın reddi kurumunun işlevinin anlaşılması, bunun dışında mirasın örtülü kabulü ile hükmi reddin koşullarının bilinmesi gerekmektedir. Sağlıklı bir değerlendirme ancak bu şekilde yapılabilir.

VII. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

A. KÜLLİ HALEFİYET İLKESİ UYARINCA MİRASIN KAZANILMASI

Türk Medeni Kanunu'na göre, mirasbırakanın ölümü üzerine yani mirasın açılmasıyla miras kendiliğinden mirasçılar tarafından kazanılır⁴. Bunun anlamı hiçbir işleme veya kabul beyanına gerek olmaksızın mirasın kendiliğinden mirasçılara ait olmasıdır⁵. Bu noktada otomatik bir geçiş söz konusudur. İşte bu otomatik geçiş dolayısıyla mirasbırakanın hukuki ilişkileri bakımından hiçbir

⁴ Necip Kocayusufpaşaoğlu, *Miras Hukuku* (İstanbul: Filiz Kitabevi, 1987), 592; Zahit İmre ve Hasan Erman, *Miras Hukuku* (İstanbul: Der Yayınları, 2017), 341; Bilge Öztan, *Miras Hukuku* (Ankara: Turhan Kitabevi, 2014), 22; Fikret Eren ve İpek Yücer Aktürk, *Türk Miras Hukuku* (Ankara: Yetkin Yayınları, 2019), 18-19.

⁵ Rona Serozan ve Baki İlkay Engin, *Miras Hukuku* (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2022), § 6 N. 1; İmre ve Erman 341.

boşluk meydana gelmez; tereke bir an bile sahihsiz kalmaz⁶. Buna göre, mirası reddetmemesi koşuluyla mirasçı, mirasbırakanın haklarını ölümü anından itibaren kazanmış olur. Buradan hareketle, mirasçının mirası kazanmasının bozucu koşula bağlı bir kazanma niteliğinde olduğu söylenebilir⁷.

Halef, birinin ardından gelip onun yerine geçen kimse olarak tanımlanmaktadır⁸. *Kül* sözcüğü ise bütün anlamına gelir⁹. Bu iki sözcüğün bir araya gelmesiyle oluşan külli halefîyet kavramı ise bir kimseye ait olan şeylerin bir bütün olarak başka bir kimseye geçişini ifade etmek üzere kullanılır. Külli halefîyet kavramı, hukuki metinlerde, çoğu zaman bir malvarlığının aktifi ve pasifiyle tek bir hukuki işlemle veya hukuki bir olay sonucunda bir kişiden başka bir kişiye geçişini anlatmak üzere kullanılır¹⁰. Külli halefîyet, yalnızca kanunda belirtilen hallerde söz konusu olur¹¹. Türk Medeni Kanunu tarafından da mirasın, mirasbırakandan mirasçıya geçişi bakımından külli halefîyet ilkesinin benimsendiği görülür.

TMK md. 599 f. 1 hükmünde “*Mirasçılar, mirasbırakanın ölümü ile mirası bir bütün olarak, kanun gereği kazanırlar*” denmektedir. Bu fıkra mirasın kazanılmasına ilişkin kanun koyucu tarafından benimsenen temel ilke ortaya konmuştur. Aynı maddenin ikinci fıkrasında, “*Kanunda öngörülen ayırık durumlar saklı kalmak üzere mirasçılar, mirasbırakanın aynı haklarını, alacaklarını, diğer malvarlığı haklarını, taşınır ve taşınmaz mallar üzerindeki zilyetliklerini doğrudan doğruya kazanırlar ve mirasbırakanın borçlarından kişisel olarak sorumlu olurlar*” denmektedir. Birinci fıkra benimsenen temel ilkenin, bu fıkra somutlaştırıldığı görülür. Aynı maddenin üçüncü fıkrası ise şu şekildedir: “*Atanmış mirasçılar da mirası, mirasbırakanın ölümü ile kazanırlar. Yasal mirasçılar, atanmış mirasçılara düşen mirası onlara zilyetlik hükümleri uyarınca teslim etmekle yükümlüdürler*”. Bu fıkra ise atanmış mirasçıların da yasal mirasçılar gibi külli halefîyet ilkesi uyarınca mirası kazanacağı hükme bağlanmıştır.

Külli halefîyet ilkesinin bir sonucu olarak, yasal ve atanmış mirasçılar mirasbırakanın yalnızca bütün haklarını iktisap etmezler; mirasçılar, mirasbırakanın borçlarından da kişisel olarak sorumlu olurlar. Yine bu ilkenin bir sonucu olarak, mirasçılar, mirasbırakanın aynı haklarını, alacak haklarını, taşınır ve taşınmaz

⁶ Kocayusufpaşaoğlu, 592; Serozan ve Engin, § 6 N. 1.

⁷ Bülent Köprülü, *Miras Hukuku Dersleri* (İstanbul: Fakülteler Matbaası, 1985), 367; Kocayusufpaşaoğlu, 592; İmre ve Erman, 342.

⁸ Türk Dil Kurumu Güncel Türkçe Sözlük, Erişim Tarihi: Eylül 12, 2023, <https://sozluk.gov.tr>.

⁹ Türk Dil Kurumu Güncel Türkçe Sözlük, Erişim Tarihi: Eylül 12, 2023, <https://sozluk.gov.tr>.

¹⁰ Mustafa Dural ve Turgut Öz, *Türk Özel Hukuku, Cilt: IV: Miras Hukuku* (İstanbul: Filiz Kitabevi, 2017), N. 74.

¹¹ Osman Gökhan Antalya, *Marmara Hukuk Yorumu Miras Hukuku Cilt III* (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2019), N. 148; Dural ve Öz, N. 75.

mallar üzerindeki zilyetliklerini doğrudan doğruya kazandıkları için, ayrı ayrı devir işlemlerinin yapılmasına yani taşınmazların tesciline, taşınırın teslimine ve alacak haklarının devrine gerek yoktur. Bu nedenle mirasbırakana ait bir malın veya alacak hakkının unutulurak mirasçılara geçişinin yapılmamış olması gibi bir ihtimal söz konusu olmaz¹².

Külli halefiyet ilkesi uyarınca, mirasbırakanın kişiliği, adeta mirasçılarında devam eder¹³. Bazı yazarlara göre¹⁴, mirasbırakanın ölümüyle mirasbırakanın malvarlığının yalnızca öznesi değişir ancak özü değişmez.

Mirasın külli halefiyet ilkesi uyarınca kazanılmasında, mirasçılarının sayısı bir önemi yoktur. Mirasbırakanın birden çok mirasçısı olabilir. Böyle bir durumda, mirasbırakanın ölümüyle başka bir deyişle mirasın açılmasıyla mirasçılar arasında terekedeki bütün hak ve borçları kapsayan bir ortaklık meydana gelir (TMK md. 640 f. 1). Bu ortaklığa, miras ortaklığı denir. Birden çok mirasçının bulunması halinde, mirasçılar terekeye elbirliğiyle sahip olurlar ve terekeye dâhil olan bütün haklar üzerinde birlikte tasarrufta bulunurlar (TMK md. 640 f. 2). Külli halefiyet ilkesinin bir sonucu olarak mirasçılar elbirliği halinde hak sahip olması, bir mirasçının tek başına tereke üzerinde diğer mirasçılara zarara uğrattacak bir tasarrufta bulunmasını önler ve miras payı ne olursa olsun mirasçılar arasında eşitliği sağlar. Böylelikle mirasçılar tereke üzerindeki hakları tam ve doğru bir şekilde korunmuş olur¹⁵.

Mirasın kazanılması bakımından temel ilkeyi ortaya koyan TMK md. 599 f. 1 hükmü emredici niteliktedir. Başka bir deyişle, mirasın kazanılması bakımından kanun koyucu tarafından benimsenen külli halefiyet ilkesinin ne mirasbırakan tarafından ne de mirasçılar tarafından aksi kararlaştırılabilir¹⁶.

Külli halefiyet ilkesinin hüküm ve sonuç doğurabilmesi için, mirasçılarının herhangi bir işlem yapmasına da gerek yoktur. Külli halefiyet ilkesi, mirasbırakanın ölümü üzerine hareketsiz kalan mirasçı üzerinde bütün hüküm ve sonuçlarını doğurur. Bunun bir istisnası, TMK md. 605 f. 2 hükmüdür. Bu hükme göre, öldüğü tarihte mirasbırakanın aczi açıkça belliyse veya resmen tespit edilmişse, miras mirasçı tarafından reddedilmiş sayılır. Buna hükmi ret denir. Böyle bir durumda, mirasın kendiliğinden geçişi söz konusu olmaz¹⁷. Bir diğer istisnası ise sonra gelen mirasçılar yararına ret halinde görülür. Şöyle ki TMK

¹² Serozan ve Engin, § 1 N. 68; İmre ve Erman, 11; Öztan, 23.

¹³ Georges Capitaine, *La Liquidation Officielle d'une succession en droit suisse (Art. 593 à 597 CCS.)* (Geneve: 1935), 41; İmre ve Erman, 11.

¹⁴ Sabri Şakir Ansay, "Terekenin Tasfiyesi", *Adliye Ceridesi*, C. 31, S. 8 (1940), 747; Serozan ve Engin, § 1 N. 72.

¹⁵ İmre ve Erman, 446; Serozan ve Engin, § 1 N. 74.

¹⁶ Öztan, 23; Serozan ve Engin, § 1 N. 74.

¹⁷ Samim Gönensay ve Kemaleddin Birsen, *Miras Hukuku* (İstanbul: Ahmed Said Matbaası, 1963), 238; Köprülü, 367; Öztan, 23.

md. 612 hükmü, en yakın yasal mirasçılarının tamamı tarafından mirasın reddine ilişkin bir düzenlemedir. Bu hükme göre, en yakın yasal mirasçılarının tamamı tarafından mirasın reddedilmesi halinde, tereke iflas hükümlerine göre tasfiye edilir. TMK md. 614 f. 1 hükmünde ise “*Mirasçılar, mirası reddederken, kendilerinden sonra gelen mirasçılardan mirası kabul edip etmeyeceklerinin sorulmasını tasfiyeden önce isteyebilirler*” denmektedir. Eğer mirasçılar, böyle bir istekle mirası reddetmişse, bu durum, sulh hâkimi tarafından sonra gelen mirasçılara bildirilir. Sonra gelen mirasçılar, bir ay içinde mirası kabul etmezlerse reddetmiş sayılırlar. Görüldüğü üzere, bu istisnai durumda da açık bir kabul beyanı aranmaktadır.

B. MİRASÇILARIN MİRASBIRAKANIN BORÇLARINDAN MÜTESELSİL VE KİŞİSEL SORUMLULUĞU

Külli halefiyet ilkesinin bir sonucu olarak, yasal ve atanmış mirasçılar mirasbırakanın yalnızca bütün haklarını değil, borçlarını da iktisap ederler. Mirasçılar, mirasbırakanın borçlarından kişisel olarak sorumlu olurlar (TMK md. 599 f. 2). Buna göre, mirasçılarının mirasbırakanın borçlarından sorumluluğu, yalnızca tereke mallarıyla sınırlı bir sorumluluk değildir; mirasçılar, mirasbırakanın borçlarından kendi malvarlıklarıyla da sorumlu olurlar. Bunun istisnası, devletin mirasçılığıdır. Devlet, mirasbırakanın borçlarından yalnızca terekede bulunan mallar ile sorumlu olur. Devletin mirasbırakanın borçlarından sorumluluğu, belirli malvarlığı değerleri ile sınırlı sorumluluk halinin bir örneğidir.

TMK md. 681 f. 1 hükmü uyarınca, mirasçılar mirasbırakanın borçlarından müteselsilen sorumludurlar. Yani birden çok mirasçının bulunması halinde, mirasbırakanın alacaklılarına karşı mirasçılar arasında müteselsil borçluluk söz konusu olur. O halde, TMK md. 599 f. 2 hükmü ve md. 681 f. 1 hükmü bir arada değerlendirildiğinde, mirasbırakanın borçlarından dolayı mirasçılarının sorumluluğunun hem müteselsil hem de kişisel olduğu sonucuna ulaşılır. Bu sorumluluk yalnızca yasal ve atanmış mirasçılar için geçerlidir; vasiyet alacaklıları, mirasbırakanın borçlarından sorumlu olmaz¹⁸.

Mirasçılar arasındaki teselsül nedeniyle, mirasbırakanın alacaklısı dilediği mirasçıya başvurabilir (TBK md. 163 f. 1). Bu noktada mirasçının miras payının hiçbir önemi yoktur. Mirasçı, miras payından çok daha fazlasını mirasbırakanın alacaklısına ödemek zorunda kalabilir.

Mirasçılarının mirasbırakanın borçlarından kişisel ve müteselsil olarak sorumlu olması, mirasbırakanın alacaklılarının yararına olsa da mirasçılar bakımından bazı riskler taşır. Özellikle tereke mevcudunun mirasbırakanın borçlarına yetmesi veya miras ortaklığında borç ödemekten aciz olan mirasçılarının bulunması halinde durum böyledir. Tereke mevcudunun mirasbırakanın borçlarına yetme-

¹⁸ Ahmet Kılıçoğlu, *Miras Hukuku* (Ankara: Turhan Kitabevi, 2021), 26; İmre ve Erman, 455.

mesi halinde, mirasbırakanın borçlarından kişisel olarak sorumlu bulunan mirasçı, mirasbırakanın alacaklısının kendisine başvurması üzerine, bu borcu kendi malvarlığından karşılamak zorunda kalır. Mirasbırakanın borcunu ödeyen mirasçı, miras payları oranında diğer mirasçılara rücu edebilir. Ancak diğer mirasçıların borç ödemediği aciz olması halinde, bu mirasçılara rücu edilmesi faydasız olabilir. Böyle bir durumda da mirasbırakanın borçlarından kişisel ve müteselsil sorumluluk, mirasçı aleyhine sonuçlar doğurur¹⁹.

C. KÜLLİ HALEFİYET İLKESİNİN HÜKÜM VE SONUÇLARININ GERİYE ETKİLİ OLARAK ORTADAN KALDIRILMASI: MİRASIN REDDİ

1. Genel Olarak

Bizim hukukumuzda göre, esas olan mirasın kendiliğinden mirasçıya geçişi ve bu mirasın açık bir kabul beyanına gerek olmaksızın mirasçı tarafından yine kendiliğinden kazanılmasıdır. Durum böyle olmakla birlikte, külli halefiyet ilkesinin bazı sakıncalarının bulunması nedeniyle kanun koyucu tarafından mirasçılara bu ilkenin hüküm ve sonuçlarını sınırlandırabilme hatta geriye etkili olarak tamamen ortadan kaldırabilme imkânı tanınmıştır. İşte bu noktada mirasın kazanılmasında mirasçının seçimlik hakları gündeme gelir. Külli halefiyet ilkesinin hüküm ve sonuçlarını geriye etkili olarak tamamen ortadan kaldırmak isteyen mirasçı, mirası reddedebilir²⁰. Bu ilkenin hüküm ve sonuçlarını sınırlandırmak isteyen mirasçı ise mirası tutulan deftere göre kabul edebileceği gibi mirasın resmi tasfiyesini de isteyebilir. Esasen bu seçimlik haklar, farklı menfaatlere hizmet eder.

2. Başvuru Süresi ve Usulü

Mirasın reddi, TMK md. 605 ve devamında düzenlenmiştir. Yasal ve atanmış mirasçılar, mirası reddedebilirler (TMK md. 605 f. 1). Mirasın reddi için başvuru süresi üç aydır (TMK md. 606 f. 1). Bu süre, yasal mirasçı bakımından, mirasçı olduğunu daha sonra öğrendiği ispat edilmedikçe, mirasbırakanın ölümünü öğrendiği tarihten itibaren işlemeye başlar (TMK md. 606 f. 2). Vasiyetname ile atanmış mirasçılar bakımından ise bu süre, mirasbırakanın ölümüne bağlı tasarrufunun kendisine resmen bildirildiği tarihten itibaren işlemeye başlar (TMK md. 606 f. 2). Miras sözleşmesi ile atanmış mirasçılar bakımından süre ise yasal mirasçı-

¹⁹ İlhan Helvacı, *Mirasın Reddi* (İstanbul: Filiz Kitabevi, 2014), 8.

²⁰ Franz Müller und Johannes Stamm, *ZGB Kommentar Schweizerisches Zivilgesetzbuch*, in: Jolanta Kren Kostkiewicz, Stephan Wolf, Marc Amstutz, Roland Fankhauser (Hrsg.), OFK - Orell Füssli Kommentar (Navigator.ch) (Zürich: Orell Füssli Verlag AG, 2021), Art. 566, N. 1; Tarkan Göksu, *Erbrecht Art. 457-640 ZGB*, in: Peter Breitschmid, Alexandra Jungo (Hrsg.), *CHK - Handkommentar zum Schweizer Privatrecht* (Zürich: Schulthess Juristische Medien AG, 2016), Art. 566, N. 1; Nicolas Rouiller et Evelyne Gyax, *Commentaire du droit des successions (art. 457-640 CC; art. 11-24 LDFR)*, in: Antoine Eigenmann, Nicolas Rouiller (Editeurs), *SHK - Stämpflis Handkommentar* (Bern: Stämpfli Verlag AG, 2012), Art. 566, N. 2; Serozan ve Engin, § 1 N. 71.

larda olduğu gibidir²¹. Süresi içinde mirası reddetmeyen mirasçı, mirası kayıtsız şartsız kabul etmiş sayılır (TMK md. 610 f. 1).

Mirasın reddi usulü, TMK md. 609'da düzenlenmiştir. Buna göre, mirasın reddi sözlü veya yazılı beyanla yapılabilir. Yetkili ve görevli mahkeme ise, mirasbırakanın yerleşim yeri sulh hukuk mahkemesidir (TMK md. 609 f. 1 ve f. 3).

3. Hüküm ve Sonuçları

Mirasın reddi, tek taraflı bozucu yenilik doğuran bir hukuki işlemdir²². Mirasın reddi, bağışlama niteliğinde değildir (TBK md. 285 f. 2). Mirası reddeden mirasçının hangi sebeple mirası reddettiğini açıklamasına gerek yoktur. Mirasın reddi, kayıtsız ve şartsız olmalıdır (TMK md. 609 f. 2). Kural olarak mirasın reddinden dönülemez. Bunun tek istisnası, mirası reddeden mirasçı ile birlikte mirasçı olanların tamamının buna muvafakat etmesidir²³.

Mirasın reddi, mirasçıya mirasçılık sıfatını kabul etmeme imkânı tanıyan bir haktır²⁴. Mirası reddeden mirasçı, mirasçılık sıfatını kaybeder. Mirasın reddi, geriye etkilidir. Mirasın reddinin hüküm ve sonuçları, mirasbırakanın ölümü anına kadar geriye yürür. Bu nedenle mirası reddeden yasal mirasçının miras payı, sanki bu mirasçı mirasbırakandan önce ölmüş gibi diğer mirasçılara geçer (TMK md. 611 f. 1). Mirası reddeden atanmış mirasçının miras payı ise, kural olarak mirasbırakanın en yakın yasal mirasçılarına kalır. Ancak mirasbırakan ölüme bağlı tasarrufunda başka türlü bir düzenleme yapmış olabilir (TMK md. 611 f. 2).

Bir mirasçı mirası, çeşitli saiklerle reddedebilir²⁵. En başta mirasçı, mirasbırakanın borçlarını kendi kişisel mallarından ödemek isteyebilir. Bunun dışında, birlikte mirasçı olduğu kişilerin miras payını artırmak isteyebilir. Mirasçı, kendisinin mirasçılık sıfatı taşınması nedeniyle mirasçı olamayanların mirasçı olabilmesi amacıyla da mirası reddedebilir. Sağlığında mirasbırakanla kişisel ilişkileri iyi olmayan mirasçı, mirasbırakandan bir menfaat elde etmek istemediği için mirası reddetmiş olabilir. Bunların yanı sıra, mirasbırakan ölüme bağlı tasarruflarıyla üçüncü kişilere kazandırmalarda bulunmuş olabilir. Mirasçı ise bu kişilerle iyi ilişkiler içinde olmayabilir. Mirasçı, mirasbırakanın ölüme bağlı tasarruflarını yerine getirmemek amacıyla dahi mirası reddedebilir. Yukarıda da belirtildiği üzere, mirası reddederken mirasçının bir açıklama yapmasına gerek yoktur. Önemli olan mirasın reddinin kayıtsız ve şartsız olmasıdır²⁶.

²¹ Kocayusufpaşaoğlu, 609; Helvacı, 82.

²² Köprülü, 373; Helvacı, 11.

²³ İmre ve Erman, 367; Helvacı, 110.

²⁴ Öztan, 409; Dural ve Öz, N. 1696.

²⁵ Rouiller et Gyax, Art. 566, N. 1.

²⁶ Köprülü, 374; Helvacı, 13.

Mirasın reddi ile kanun koyucu, mirasçıya külli halefiyet ilkesinin hüküm ve sonuçlarını geçmişe etkili olarak ortadan kaldırılabilmek imkânı tanımıştır²⁷. Miras reddinin esas amacı da budur. Çünkü külli halefiyet ilkesi uyarınca, miras iradesi dışında mirasçıya geçmektedir. Bu yönüyle külli halefiyet ilkesi, irade özerkliğini sınırlandırır. Ancak mirasın reddi, bu sınırlamanın kaldırılması bakımından işlevseldir²⁸.

D. HÜKMI RET

1. Genel Olarak

Yukarıda da ifade edildiği üzere, külli halefiyet ilkesinin hüküm ve sonuç doğurabilmesi için, mirasçıların herhangi bir işlem yapmasına gerek yoktur. Külli halefiyet ilkesi, mirasbırakanın ölümü üzerine hareketsiz kalan mirasçı üzerinde bütün hüküm ve sonuçlarını doğurur. Bunun bir istisnası, TMK md. 605 f. 2 hükmüdür. Bu hükme göre, öldüğü tarihte mirasbırakanın aczi açıkça belliyse veya resmen tespit edilmişse, miras mirasçı tarafından reddedilmiş sayılır. Buna *hükmi ret* denir. Böyle bir durumda, mirasın kendiliğinden geçişi söz konusu olmaz²⁹. Mirasçının susması, mirasın reddi anlamına gelir. Burada, mirasın reddi yönünde kanuni bir karine mevcuttur ve bu karine, açık veya örtülü kabul beyanıyla çürütülebilir³⁰. Mirasın örtülü kabulü, hükmi ret karinesinin çürütülmesi bakımından son derece önemlidir. Çünkü örtülü kabul

²⁷ R. Coquoz, "Mirasın Reddinin Mirasın İntikali Üzerine Olan Tesirleri" (Çev. Jale Güral), *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 8, S. 1 (1951), 685; İzzet Başara, *Mirasın Reddi* (Ankara: Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2011), 5; Birsan ve Gönensay, 236; Helvacı, 12-13.

²⁸ Helvacı, 13; Müge Ürem, "Mirası Ret Hakkının Düşmesine Sebep Olan Haller", *Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 14, S. 175-176 (2019), 782; Büşra Cömert Akbay, "Mirasın İradi Reddi (Mirasın Gerçek Reddi)". *Prof. Dr. M. Fatih Uşan'a Dekanlıkta 10. Yıl Anısına Teşekkür Armağanı, Yıldırım Beyazıt Hukuk Fakültesi Dergisi*, S. 2 (2022), 880.

²⁹ Öztan, 23; İmre ve Erman, 356.

³⁰ Halil Akkanat, *Ölümün Özel Hukuk İlişkilerine Etkisi* (İstanbul: Filiz Kitabevi, 2004), 73; Hasan Petek, "Mirasın Hükmen Reddi", *Prof. Dr. Aydın Zevkliler'e Armağan, Yaşar Üniversitesi Elektronik Dergisi*, C. 8, Özel Sayı (2013), 2194; Cumhuriyet Rüzgaresen ve Murat Erdem, "Terekenin İflâs Hükümlerine Göre Tasfiye Sebepleri", *Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. XV, S. 1-2 (2011), 242; Kocayusufpaşaoğlu, 620 vd.; İmre ve Erman, 355; Helvacı, 193. Doktrinde hâkim görüş bu yönde olmakla birlikte hükmi reddin hukuki niteliği itibarıyla bir fiksiyon yani bir varsayım olduğu da ileri sürülmektedir. Konuya ilişkin tartışma için bkz. Paul Piotet, *Schweizerisches Privatrecht, Band IV: Erbrecht* (Basel/Stuttgart: Helbing & Lichtenhahn Verlag AG, 1981), § 76 IV, 591 vd. Umar'a göre, TMK md. 605'te öngörülen koşullar gerçekleşmişse mirasın reddedilmiş sayılması bir fiksiyondur çünkü mirasın reddi mirasçı tarafından gerçekleştirilen bir hukuki işlemdir ancak hükmi ret halinde herhangi bir işlem yapılmadan kanunda öngörülen koşullara aynı hukuki sonuç bağlanmıştır. Bkz. Bilge Umar, "Aciz Hali-Borca Batıklık Kavramlarının Farkı ve Bu Yönden Yeni MK Metninin Düşüldüğü Bir Yanlışlık", *Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. I, S. 1 (2004), 322 dn. 10. Serozan ve Engin'e göre ise bu tartışmanın pratik bir önemi yoktur (§ 6 N. 70 dn. 50). Kocayusufpaşaoğlu'na göre de hükmi ret halinde dahi mirasın açılması üzerine mirasçıların mirası kendiliğinden kazanması ilkesi yönünden herhangi bir değişiklik söz konusu değildir; normal durumda ret süresi içinde mirasçının susması, hareketsiz kalması mirasın kayıtsız şartsız kabulü sayılırken, burada ret lehine bir karine söz konusudur. Bkz. Kocayusufpaşaoğlu, 620.

sebebiyle mirası ret hakkı düşen mirasçı, mirası kayıtsız şartsız kabul etmiş sayılır. Bu nedenle bu mirasçı, hükmi ret karinesinden yararlanamaz³¹.

2. Koşulları

Hükmi reddin söz konusu olabilmesi için, ölümü tarihi itibarıyla ya mirasbırakanın ödemedi aczinin açıkça belli olması ya da bu hususun resmen tespit edilmiş olması gerekir. Öncelikle *ödemeden aciz* kavramı üzerinde durulmalıdır. Esasen bu ifadeden anlaşılması gereken geçici bir nakit sıkışıklığı değildir. İfade edilmek istenen, terekenin borca batık olmasıdır. Başka bir deyişle tereke aktifinin pasifini karşılamaya yetmemesidir³². Bu durumun mirasbırakanın ölümü anında söz konusu olması gerekir³³. Ancak hükmi retten bahsedebilmek için mirasbırakanın ölümü anında terekenin borca batık olması yeterli değildir; bu hususun ya açıkça belli olması ya da resmen tespit edilmiş olması gerekir.

Mirasbırakan hakkında iflas kararı alınmış olabilir veya mirasbırakanın alacaklılarının elinde aciz belgesi bulunabilir ya da büyük bir borç nedeniyle mirasbırakanın malları haczedilmiş olabilir. Ölümü anında mirasbırakan konkordato sürecinde de olabilir. Bu gibi hallerde, mirasbırakanın ödemedi aczinin resmen tespit edilmiş olduğu kabul edilmektedir³⁴.

Mirasbırakanın ödemedi aczi, ölümü tarihi itibarıyla henüz resmen tespit edilmemiş olabilir. Resmen tespit edilmemiş olmakla beraber, mirasbırakanın ödemedi aczi açıkça belli olabilir. Bu durumda da mirasçılar, hükmi ret karinesinden yararlanır. Peki, *açıkça belli* ifadesinden ne anlaşılmalıdır? Bu ifadeden anlaşılması gereken, mirasbırakanın ödemedi aczinin herkes tarafından biliniyor olmasıdır³⁵. Mirasbırakanın aczi, en azından mirasbıraka-

³¹ Berki, 241; Kocayusufpaşaoğlu, 621; Helvacı, 194.

³² Mehmet Akçaal, "Hükmi Reddin Tespiti Davası", *Prof. Dr. Ferit Hakan Baykal Armağanı, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, C. 25, S. 2 (2019), 526; İmre ve Erman, 356; Helvacı, 195; Rüzgaresen ve Erdem, 239; Petek, 2210; Göksu, Art. 566, N. 8; Rouiller et Gygax, Art. 566, N. 24.

Y 8. HD, 02.10.2014, E. 2013/23089, K. 2014/17767: "*Mirasbırakanın ödemedi aczi ölüm tarihine göre belirlenir. Ölüm tarihi itibarıyla, mirasbırakanın tüm malvarlığı tekenin aktifini, tüm borçları ise terekenin pasifini oluşturur. Terekenin pasifinin aktifinden fazla olması; terekenin ödemedi aczini ve dolayısıyla da terekenin borca batık olduğunu gösterir*" (Erişim Tarihi: Eylül 26, 2023, www.legalbank.net).

Bir görüşe göre, bu hükümde yanlış kelimeler kullanılmıştır. Bu görüşe göre, bu hükümde ifade edilmek istenen aciz hali değil, borca batıklıktır. Detaylı bilgi için bkz. Bilge Umar, "Aciz Hali-Borca Batıklık Kavramlarının Farkı ve Bu Yönden Yeni MK Metninin Düşüğü Bir Yanlışlık", *Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. I, S. 1 (2004): 317-324; Cumhuriyet Rüzgaresen, "Mirasbırakanın Borca Batık Olması", *Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. XIV, S. 1-2 (2010): 271-311.

³³ Samim Bilgen, "Borca Müstağrak Tereke (Medeni Kanunumuzdaki Bir Tercüme Zaafı Üzerine)", *Ankara Barosu Dergisi*, S. 6 (1953), 499.

³⁴ Kocayusufpaşaoğlu, 619; İmre ve Erman, 356; Helvacı, 196; Rüzgaresen ve Erdem, 240; Akçaal, 527.

³⁵ Köprülü, 375; Kocayusufpaşaoğlu, 619; İmre ve Erman, 356; Helvacı, 195; Rüzgaresen ve Erdem, 240.

nın yaşadığı çevre özellikle de mirasçıları ve alacaklıları tarafından bilinmelidir³⁶. En önemlisi de bu durumun mirasbırakanın ölümü anında mirasçılar tarafından biliniyor olmasıdır³⁷. Çünkü bu “(k)arine, esasen mirasçıların borca batık terekenin kendi güçlerinin ötesinde olduğunu bildiklerinde, mirası reddetme yolunu benimseyecekleri düşüncesine dayanır”³⁸. Bir belirsizlik olması halinde hükmi reddin bahsedilemez, böyle bir durumda mirasçılar hükmi ret karinesine güvenmemeli³⁹, terekenin resmi defterinin tutulmasını talep etmeli ve sonuca göre bir karar vermelidirler⁴⁰. Bazen mirasbırakanın ödemedi aciz olduğu yönünde çevrede yanlış bir kanaat oluşmuş olabilir. Örneğin mirasbırakan alacaklılarına zarar vermek amacıyla borçlarını ödemiyor olabilir. Böyle bir durumda mirasbırakanın terekesi borca batık olmadığı için, mirasçıları hükmi ret karinesinden yararlanamaz⁴¹. Başka bir deyişle mirasbırakanın ödemedi aczinin açıkça belli olması, terekenin iflas hükümleri uyarınca tasfiyesi için yeterli değildir; mahkeme gerekli incelemeleri yaparak, terekenin gerçek durumunu tespit etmelidir⁴².

3. Sonuçları

Hükmi reddin koşullarının gerçekleşmesi halinde, mirasçı mirası reddetmiş sayılır. Mirasçı, mirasçılık sıfatını kaybeder ve mirasbırakanın borçlarından kişisel ve müteselsilen sorumlu olmaktan kurtulur. Hükmi ret karinesinden yararlanan mirasçının, mirası açıkça reddetmesine gerek yoktur. Ancak mirasçının, mirası açıkça reddetmesinde herhangi bir sakınca da bulunmamaktadır. Hükmi ret karinesinden yararlanan mirasçı da üç ay içinde mirasbırakanın yerleşim yeri sulh hukuk mahkemesine başvurarak mirası reddedebilir⁴³. Esasen bu durum, mirasçının menfaatindedir. Çünkü bir uyuşmazlık halinde, hükmi reddin koşullarını ispat yükü mirasçıya aittir⁴⁴.

³⁶ Helvacı, 195; Akçaal, 527.

³⁷ Kocayusufoğlu, 620; Göksu, Art. 566, N. 10.

³⁸ Helvacı, 196, dn. 486.

³⁹ Rouiller et Gyax, Art. 566, N. 28.

⁴⁰ Müller und Stamm, Art. 566, N. 4.

⁴¹ İmre ve Erman, 357.

⁴² Rüzgaresen ve Erdem, 241.

⁴³ Y 2. HD, 09.04.2009, E. 2008/18729, K. 2009/6751: “Türk Medeni Kanunu’nun 605/1. maddesinde gerçek ret, Türk Medeni Kanunu’nun 605/2. maddesinde hükmi ret düzenlenmiştir. Yasal koşulların gerçekleşmesi halinde mirasçılar Türk Medeni Kanunu’nun 605/1. maddesinden dava açabilecekleri gibi, Türk Medeni Kanunu’nun 605/2. maddesinden de dava açabilirler. Gerçek ret, mirasçıların sulh mahkemesine sözlü veya yazılı beyanı ile yapılır. (TMK. md. 609) Hükmi ret ise tereke alacaklısına karşı açılacak davada, mirasbırakanın ölüm tarihindeki terekesinin borca batıklığının tespiti niteliğindedir” (Erişim Tarihi: Eylül 26, 2023, www.legalbank.net).

⁴⁴ Kocayusufoğlu, 621; Petek, 2211-2212; Rüzgaresen ve Erdem, 243.

Hükmi reddin tespiti mirasçı tarafından her zaman talep edilebilir⁴⁵. Hükmi reddin tespitine ilişkin verilen mahkeme kararı, mirası açık veya örtülü olarak kabul eden mirasçılar dışındaki bütün mirasçılar bakımından etkilidir⁴⁶.

Mirasçılar, hükmi reddi mirasbırakanın alacaklıları tarafından kendilerine karşı açılan bir alacak davasında itiraz yoluyla da ileri sürebilirler. Bu durumda hükmi ret itirazı, aynı davada incelenip değerlendirilir. Yargıtay kararları da bu yöndedir⁴⁷.

Mirasçılar aleyhine başlatılan bir icra takibinde de hükmi ret yine itiraz yoluyla ileri sürülebilir. Bu durumda mirasçılar, ayrıca bir tespit davası açmak zorundadır. Çünkü İcra ve İflas Kanunu'nun 68. maddesinin 4. fıkrasında "*Borçlu murisine ait bir alacak için takip edilmekte olup da, terekenin borca batık olduğunu ileri sürerse bu hususta ilam getirmesi için kendisine münasip bir mühlet verilir*" denmektedir. Açılacak olan tespit davasında yetkili ve görevli mahkeme, HMK hükümlerine göre belirlenir⁴⁸. Esasen bu dava, hukuki niteliği itibarıyla bir

⁴⁵ Y 14. HD, 07.06.2017, E. 2016/11651, K. 2017/4845: "*Dava, TMK'nun 605/2. maddesi gereğince açılan mirasın hükmen reddi istemine ilişkindir. Ölüm tarihinde miras bırakanın ödemediği aczi açıkça belli veya resmen tespit edilmiş ise, miras reddedilmiş sayılır (TMK m. 605/2). Mirasçılar Türk Medeni Kanunu'nun 610. maddesinde yazılı aykırılık da bulunmadıkça yani zimnen mirası kabul etmiş duruma düşmüş olmadıkça her zaman murisin ödemediği aczinin tespitini isteyebilir. Türk Medeni Kanunu'nun 606. maddesinde belirtilen süre bu davada uygulanmaz. Dava alacaklılara husumet yöneltilerek görülür. Bu davada yetkili mahkeme ise alacaklıların davanın açıldığı zamandaki ikametgâhı mahkemesidir*" (Erişim Tarihi: Eylül 26, 2023, www.legalbank.net).

⁴⁶ M. Kemal Oğuzman, *Miras Hukuku* (İstanbul: Filiz Kitabevi, 1995), 296; Helvacı, 197, dn. 494; Petek, 2223.

⁴⁷ YHGK, 16.04.2008, E. 2018/4-332, K. 2018/336: "*Mirası hükmen red etmiş sayılan kişi, tereke alacaklıları aleyhine husumet yönelterek bu durumun tespitini isteyebileceği gibi, bunu def'i yolu ile de ileri sürebilir. Somut olayda, mirasçılar def'i yolunu tercih etmişlerdir. Açılan bu davada mirasbırakanın ödemediği aczinin açıkça belli olduğunu dile getirmişlerdir. İşte bu halde mirasın reddedilmiş olduğunu kabulü gerekir. Bu durumun teyidi yönünden, mahkeme duruşma safahatında; Tapu Sicil Müdürlüğü'ne, SSK İhtiyarlık Sigorta Müdürlüğü'ne, Vergi Dairesi Müdürlüğü'ne, Emekli Sandığı'na müzekkereler yazmış, aldığı cevaplarla miras bırakanın hiçbir taşınmazının bulunmadığı, vergi mükellefi olmadığı, SSK ve Emekli Sandığı'ndan maaş almadığı belirlenmiştir. Ayrıca; Emniyet Müdürlüğü'nden alınan cevabi yazıda da, miras bırakanın ölmeden önce boşta gezdiği, işinin olmadığı, üzerine kayıtlı malvarlığının bulunmadığı tespit edilmiştir. Dinlenen şahit de bu durumu teyit etmiştir. Bu açıklamalardan anlaşıldığı gibi, mirasbırakanın taşınır, taşınmaz hiçbir malı olmadığı gibi, maaşının da bulunmadığı, herhangi bir işte de çalışmadığı belirlenmiştir. Yani miras bırakanın ödemediği aczi açıkça bellidir. Karinenin doğruluğu somut olayda saptanmış olup, aksi davacı tarafından ispat edilememiştir*" (Erişim Tarihi: Eylül 26, 2023, www.legalbank.net).

Y 4. HD, 23.11.1992, E. 1991/8220, K. 1992/14732: "*MK.nun 545. maddesine göre, ölüm gününde terekenin borca batık olduğu şayi veya sabit olursa miras red edilmiş sayılır. Terekenin borca batık olduğunun tesbiti müstakil bir davayla istenebileceği gibi açılmış bir davada da savunulabilir. Bu savunmanın HUMK.nun 222 vd. maddeleri gereğince hadise şeklinde incelenip karara bağlanması gereklidir*" (Erişim Tarihi: Eylül 26, 2023, www.legalbank.net).

⁴⁸ YİBK, 23.12.1942, E. 1942/24, K. 1942/29: "*Filhakika hükmü reddin mütevellit dava ve ihtilaflar defter tutma ve tasfiye müddetleri geçtikten sonra ya icrada bir takip veya mahkemede bir dava üzerine tahaddüs etmekte ve mirasçılar terekenin borca müstağrak olduğunu ileri sürerek kendilerine mesuliyet terettüp etmiyeceğini iddia eylemektedirler. Terekenin borca müstağrak olduğunun şüyyu veya sübutu ve mirasın fiilen veya kavlen kabul edilmiş olup olmadığı muhakemeye muhtaç hususlardan olup kanunda bu kabil ihtilafların mutlaka sulh hâkimleri tarafından görüleceği hakkında bir sarahat olmadığından meselenin vazifeye mütedair kanuni esaslar dairesinde*

menfi tespit ve borçtan kurtulma davasıdır. Bu nedenle yetkili ve görevli mahkeme, genel hükümlere göre belirlenir⁴⁹.

Hükmi reddin koşullarının gerçekleştiği her türlü delil ile ispat edilebilir⁵⁰. İspat yükü, mirasçıdadır⁵¹. Hükmi reddin koşullarının ispatı halinde, mirasçılar hükmi ret karinesinden yararlanır. Ancak hükmi ret karinesi aksi ispat edilebilir bir karinedir. Mirasbırakanın alacaklıları da terekenin borca batık olmadığını veya mirasçılarının örtülü kabul sebebiyle ret hakkının düştüğünü ispat ederek bu karineyi çürütebilir⁵². Çünkü örtülü kabul sebebiyle mirası ret hakkı düşen mirasçı, mirası kayıtsız şartsız kabul etmiş sayıldığından, bu mirasçı, hükmi ret karinesinden yararlanamaz⁵³.

Hükmi ret karinesinden mirasbırakanın bütün mirasçıları yararlanır. Başka bir deyişle mirasbırakanın bütün mirasçıları, mirası reddetmiş sayılır. Bu nedenle hükmi ret halinde, en yakın yasal mirasçıların tamamı tarafından mirasın reddedilmesine benzer bir durum ortaya çıkar ve miras iflas hükümlerine göre tasfiye edilir⁵⁴.

E. MİRASI RET HAKKININ DÜŞMESİ

1. Ret Süresinin Geçmesi

Yukarıda da ifade edildiği üzere, mirasın reddi için başvuru süresi üç aydır (TMK md. 606 f. 1). Bu süre, yasal mirasçı bakımından, mirasçı olduğunu daha sonra öğrendiği ispat edilmedikçe, mirasbırakanın ölümünü öğrendiği tarihten itibaren işlemeye başlar (TMK md. 606 f. 2). Vasiyetname ile atanmış mirasçılar bakımından ise bu süre, mirasbırakanın ölüme bağlı tasarrufunun kendisine resmen bildirildiği tarihten itibaren işlemeye başlar (TMK md. 606 f. 2). Miras

mütalaası muktazi ... olduğuna sülûsan ekseriyetle 23.12.1942 tarihinde karar verildi" (Erişim Tarihi: Eylül 26, 2023, www.legalbank.net). Ayrıca bkz. Y 2. HD, 12.11.2003, E. 2003/14125, K. 2003/15438 (Erişim Tarihi: Eylül 26, 2023, www.legalbank.net); Y 2. HD, 07.11.2007, E. 2007/14769, K. 2007/15193 (Erişim Tarihi: Eylül 26, 2023, www.legalbank.net).

⁴⁹ Y 2. HD, 14.6.1999, E. 1999/4830, K. 1999/6715 (Erişim Tarihi: Eylül 26, 2023, www.legalbank.net). Yetkili mahkeme bakımından karşı görüş için bkz. Orçun Horozoğlu, *Mirasın Hükmen Reddi ve Sonuçları* (İstanbul: Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2010), 38. Yazara göre, yetkili mahkeme mirasbırakanın yerleşim yeri mahkemesi olmalıdır.

⁵⁰ Oğuzman, 295, dn. 136; Petek, 2226.

⁵¹ Y 2. HD, 10.10.1996, E. 1996/8996, K. 1996/9996: "*Medeni Kanun 545/2'ye göre, mirasbırakanın ölümü anında terekesi borca batık ise miras bu konuda bir irade açıklamasına gerek kalmadan reddedilmiş olur. Ancak bunun için terekenin borca batık olduğunun usulüne uygun yetkili ve görevli mahkemede (23/12/1942 tarihli 24/29 sayılı içtihadı birleştirme kararı) alacaklılara karşı açılacak dava sonunda sabit olması zorunludur. İspat külfeti mirası hükmen reddettiğini iddia eden mirasçıya aittir"* (Erişim Tarihi: Eylül 26, 2023, www.legalbank.net).

⁵² İmre ve Erman, 358; Rüzgaresen ve Erdem, 243.

⁵³ Berki, 241; Kocayusufpaşaoğlu, 621; Helvacı, 194.

⁵⁴ Kocayusufpaşaoğlu, 622; İmre ve Erman, 358; Helvacı, 200. Hükmi ret halinde resmi tasfiye hakkında detaylı bilgi için bkz. Tuba Birinci Uzun, *Mirasın Resmi Tasfiyesi* (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2018), 125 vd.

sözleşmesi ile atanmış mirasçılar bakımından süre ise yasal mirasçılarda olduğu gibidir⁵⁵.

Eğer bir mirasçı süresi içinde mirası reddetmezse bu mirasçı, mirası kayıtsız şartsız kabul etmiş sayılır (TMK md. 610 f. 1). Bu noktada önemle belirtmek gerekir ki mirasın reddi yönünden öngörülen süre, zamanaşımı süresi değildir; bu süre, hak düşürücü niteliktedir⁵⁶. Süresi içinde mirası reddetmeyen mirasçı üzerinde kural olarak külli halefiyet ilkesi bütün hüküm ve sonuçlarını doğurur; külli halefiyet ilkesinin bir sonucu olarak, bu mirasçı mirasbırakanın yalnızca intikale elverişli bütün haklarını iktisap etmez, mirasbırakanın borçlarından da kişisel olarak sorumlu olur.

2. Mirasın Örtülü Kabulü

a. Genel Olarak

TMK md. 610 f. 2 hükmünde, “*Ret süresi sona ermeden mirasçı olarak tereke işlemlerine karışan, terekenin olağan yönetimi niteliğinde olmayan veya mirasbırakanın işlerinin yürütülmesi için gerekli olanın dışında işler yapan ya da tereke mallarını gizleyen veya kendisine maleden mirasçı, mirası reddedemez*” denmektedir. Bu hüküm, ret süresinin dolmasından önce ret hakkının düşmesine ilişkindir. Bu hükümde, henüz ret süresi dolmadan ret hakkının düşmesi sonucunu doğuran iki sebebe işaret edilmektedir⁵⁷. Bunlardan birincisi mirasçının tereke işlerine karışması, ikincisi ise mirasçının tereke mallarını gizlemesi veya zimmetine geçirmesidir. Bu davranış biçimlerine böyle bir sonuç bağlanması çelişkili davranış yasağından ileri gelmektedir. Gerçekten de davranışlarıyla mirasbırakanın alacaklıları nezdinde önce mirası kabul ettiği yönünde bir izlenim bırakan mirasçının sonradan mirası reddetmesi hakkın kötüye kullanılması niteliğinde olup, dürüstlük kuralına aykırıdır⁵⁸.

b. Mirasçının Tereke İşlerine Karışması

TMK md. 610 f. 2 hükmü uyarınca, tereke işlerine karışan mirasçının, mirası ret hakkı düşer. Ancak önemle belirtmek gerekir ki terekenin olağan yönetimine ilişkin işlemler bu kapsamda değildir. Bu noktada önemli olan, mirasçının amacıdır⁵⁹. Mirası ret hakkının düşmesi için mirasçı tarafından yapılan işlemlerin,

⁵⁵ Kocayusufpaşaoğlu, 609; Helvacı, 82.

⁵⁶ İmre ve Erman, 363.

⁵⁷ Kocayusufpaşaoğlu, 615; İmre ve Erman, 359.

⁵⁸ Rouiller et Gyax, Art. 571, N. 4; Eren ve Yücer Aktürk, 511.

⁵⁹ Ali Himmet Berki, *Miras ve Tatbikat* (Ankara: Yargıçoğlu Matbaası, 1968), 244; Helvacı, 131; Durral ve Öz, N. 1721; İmre ve Erman, 360; Kocayusufpaşaoğlu, 615.

YHGK, 08.02.1950, E. 1-261 K. 1950/140-20: “*Alelaide idare terekeyi aslı halinde muhafaza etmek bunu herhangi bir suretle zarara maruz bulundurmamak maksadı ile yapılan muamelelerdir. Bir muamelenin alelade idari muamelattan olup olmadığını tayin için bilhassa muameleyi yapan murisin maksadını nazara almak lazımdır. Eğer bunun maksadı mirasçı sıfatıyla terekeden tasarruf olmayıp*

mirasın benimsenmesi olarak değerlendirilebilmesi gerekir. Bu değerlendirme objektif ölçütlere göre yapılmalıdır. Hayatın olağan akışı ilkesi ve dürüstlük kuralları dikkate alınarak, mirasçının davranışından bu mirasçının mirası benimsediği sonucuna ulaşılabilmelidir⁶⁰. Bu şekilde terekenin benimsenmesi, örtülü kabul niteliğindedir⁶¹.

Terekenin korunması önlemlerine başvurulması örneğin koruma önlemi olarak terekenin defterinin tutulmasının talep edilmesi⁶² ya da terekenin resmi defterinin tutulmasının istenmesi olağan yönetim sınırlarını aşarak tereke işlerine karışmak başka bir deyişle mirası örtülü olarak kabul etmek şeklinde yorumlanamaz⁶³. Zamanaşımı veya hak düşürücü sürelerin dolmasını engellemek üzere dava açılması veya icra takibine başlanması halinde de mirası ret hakkı düşmez (TMK md. 610 f. 3).

Tereke borcundan dolayı mirasçılar aleyhine başlatılan icra takibine itiraz edilmesi halinde yine mirası ret hakkının düştüğünden bahsedilemez⁶⁴. Bunun dışında, mirasçılık belgesinin alınması⁶⁵ ve terekeye dâhil olmayan bir miktar

mücerret bilahare mirası kabul ettiği zaman ihmal yüzünden gelebilecek bir zararın önüne geçmek ise yaptığı muamelelerin alelade idari bir muamele olarak kabulü zaruridir. Ezcümle malların çalınmaması için tedbir itihazi, malları deftere geçirmek, zamanaşımını kesmek için derhal dava açmak, bir otel, gazinonun sırf müşterileri dağılmamak için vergileri vermek, davaya mani olmak için müstacel borçları ödemek alelade idarenin istilzam ettiği muamelelerdir. Kaldı ki, mirasçı bu muamelelerin mahiyetini takdirden hataya düşeceğinden endişe ediyorsa ihtirazi bir kayıt ile ve mirası red hakkını muhafaza ettiğini beyan ile zamanaşımına uğrayacak bir davayı açması mümkündür” (Fahrettin Tanju, Miras Hukukunda Tereke ve Tatbikat (İçtihatlı ve Notlu) (Adana: Gürpınar Basımevi, 1957), 413).

⁶⁰ Berki, 243; Gönsensay ve Birsen, 241; Köprülü, 378; Helvacı, 132; Antalya, N. 1745; Eren ve Yücer Aktürk, 511.

⁶¹ Kocayusufpaşaoğlu, 615; Dural ve Öz, N. 1719.

⁶² YHGK, 22.09.2010, E. 2010/2-379, K. 2010/413: “Terekenin tespiti için davacılar tarafından açılan dava, bu kapsamda olmayıp davacıların mirası örtülü olarak kabul ettikleri sonucunu doğrular” (Erişim Tarihi: Eylül 26, 2023, www.legal.net).

⁶³ Kocayusufpaşaoğlu, 617; İmre ve Erman, 361; Helvacı, 134-135.

⁶⁴ YHGK, 30.09.1977, E. 1977/2-569, K. 1977/774: “Davacı mirasçılarının vekili tarafından tereke borcundan dolayı mirasçılara karşı yapılan icra takibine itirazda bulunması ve sonradan da bu itirazından vazgeçmiş olması, mahkemenin kabulünün aksine mirası kabul ... niteliğini taşıyan bir hukuki işlem sayılamaz” (Erişim Tarihi: Eylül 27, 2023, www.kazanci.com).

Y 2. HD, 06.02.1975, E. 1975/8495, K. 1975/1131: “Mirasçının, mirasbırakan hakkındaki icra takibine itiraz etmiş olması terekeyi benimseme ve kabullenme (tesahup) anlamına gelmez. Mirasçı bu eylemi ile terekenin devamlılığını sağlamış olduğundan borca batıklığı ileri sürmek hakkını yitirmez. Çünkü: bu davranış terekenin korunması amacını güden basit ve tereke yönünden zorunlu işlemlerdir. Uygulama da bu doğrultudadır” (Erişim Tarihi: Eylül 27, 2023, www.kazanci.com).

Y 2. HD, 01.04.1974, E. 1973/2038, K. 1974/1987: “Mirasçılarının icra takibine yahut bir davaya karşı koymuş olmaları, kira toplama, bir işletmeyi terekenin yararına olmak üzere idare gibi eylemler terekeyi kabullenmek anlamına gelmez. Öyle ise terekenin korunması amacını güden bu çeşit basit ve fakat zorunlu işlemler borca batıklık iddiasının ileri sürülmesine engel değildir” (Erişim Tarihi: Eylül 27, 2023, www.kazanci.com).

⁶⁵ Y 2. HD, 27.03.1979, E. 1979/1027, K. 1979/2645: “Veraset belgesi, her zaman terekeye sahip çıkmak, başka bir anlatımla mirası kesin olarak iktisap etmek (kabullenmek) iradesini gösteren bir davranış değildir. Sözgelimi, emekli - dul - şehit aylığı almak veya Medeni Kanunun 610. maddesi gereğince emeğinin karşılığı olan tazminatı isteyebilmek ya da miras bırakanın öldürülmesi sebebi ile manevi

paranın iktisap edilmesi⁶⁶ ret hakkını düşürmez. Buna karşılık, ölüme bağlı tasarrufun iptali, tenkis veya miras sebebiyle istihkak davasının açılması, miras payının devredilmesi ya da mirasın paylaşılmasının istenmesi halinde mirası ret hakkı düşer. Çünkü bu işlemler, ne terekenin korunmasına yöneliktir ne de terekenin olağan yönetimi kapsamındadır; aksine bu işlemlerin yapılması, terekenin mirasçı tarafından benimsendiğini gösterir⁶⁷.

Mirasbırakana ait şirket hisselerinin mirasçılara devredilmiş olması⁶⁸, mirasbırakana ait banka hesabındaki paranın mirasçılar tarafından çekilmiş olması⁶⁹,

tazminat davası (BK. 47) açabilmek, terekenin defterinin tutulmasını (MK. 559) isteyebilmek veya herhangi bir vakıf sebebi ile tevliyete hak kazandığını tesbit ettirmek amacı ile ve daha benzeri birçok sebeplerle veraset belgesi almak mümkündür. Bu bakımdan böyle bir belgenin alınması için Mahkemeye başvurmak, mirası red hakkının yitirilmesine veya borca batıklık iddiasında bulunmak hakkının ortadan kaldırılmasına yol açmaz” (Erişim Tarihi: Eylül 27, 2023, www.kazanci.com).

⁶⁶ Y 2. HD, 28.12.1973, E. 1972/7950, K. 1973/7537: “205 sayılı Ordu Yardımlaşma Kanunu gereğince ödenen para terekeye dâhil bulunmadığına, bu itibarla Kurumun verdiği parayı almak Medeni Kanununun 550. maddesi gereğince terekeye tesahup (benimseme) şeklinde bir eylem sayılmayacağına göre...” (Erişim Tarihi: Eylül 27, 2023, www.kazanci.com).

Y 2. HD, 22.11.1983, E. 1983/8965, K. 1983/8919: “Tereke borca batık olduğu takdirde, miras hükmene red edilmiş sayılır (MK. 545). Mirasçılar M.K.nun 550. maddesinde yazılı eylemlerde bulunmadıkça yani, red hakkından yoksun kalmadıkça, her zaman borca batık olduğunun tesbiti istenebilir. Bu bakımdan mahkemenin davanın M.K.’nun 546. maddesinde yazılı 3 aylık süre içerisinde açılmadığı yolundaki gerekçesi yanlış olduğu gibi, ölenin eş ve çocuklarının Sosyal Sigortalar Kurumu’ndan aylık almalarının M.K.’nun 550. maddesi gereğince benimseme (tesahüp) şeklinde bir eylem sayılması da doğru değildir. Çünkü ölenin eş ve çocuklarına Sosyal Sigortalardan bağlanan maaş terekeye dahil değildir. Onun için maaş sağlanması red hakkını kullanmaya engel değildir” (Erişim Tarihi: Eylül 27, 2023, www.kazanci.com).

Y 11. HD, 18.01.2007, E. 2005/10494, K. 2007/423: “Mahkemece, mübrez belgelere, icra takip ve mirasın reddi davasına ilişkin dosyalara dayanılarak, davalılarca süresinde açılan mirasın reddi davasının kabulüne sonuçlanması nedeniyle murisin ölüm anından itibaren hüküm doğuracağı, davalılarca murislerinin ölümünden dolayı kazayı yapan taşıt sorumlularına karşı maddi ve manevi tazminat davası açılmasının mirasın kabulü anlamına gelmeyeceği ...” (Erişim Tarihi: Eylül 26, 2023, www.legalbank.net).

⁶⁷ Helvacı, 134.

⁶⁸ Y 14. HD, 06.03.2017, E. 2016/5017, K. 2017/1712: “... mirasbırakan ...’nin vefatından sonra 26.10.2010 tarihinde miras bırakana ait şirket hisseleri mirasçılara devredilmiş olduğundan Türk Medeni Kanunu madde 610 uyarınca tereke işlemlerine karışılıp mal edinildiğinden mirasın hükmen reddi istenemez. Davacılar Türk Medeni Kanununun 610/2. maddesi anlamında, tereke mallarını kendilerine maletmiş (mirası benimsemiş) ve ret hakkından yoksun kalmışlardır” (Erişim Tarihi: Eylül 26, 2023, www.legalbank.net).

Y 2. HD, 25.09.2013, E. 2013/650 K. 2013/21915: “O halde mahkemece öncelikle mirasbırakanın bu şirketteki hissesinin davacı mirasçılara intikal edip etmediğinin araştırılması; intikal söz konusu ise, hisseleri devralan mirasçı yönünden mirasın hükmen reddine engel teşkil eden Türk Medeni Kanununun 610/2. maddesinde sözü edilen tereke mallarını kendisine mal edinme durumunun gerçekleşip gerçekleşmediğinin değerlendirilmesi... gerekirken; eksik inceleme ile yazılı şekilde karar verilmesi doğru olmamıştır” (Erişim Tarihi: Eylül 26, 2023, www.legalbank.net).

⁶⁹ Y 14. HD, 04.04.2016, E. 2015/2896, K. 2016/4019: “Davacı Sania K., Kenan K., Kemal K., Cihan K., Cemal K. tarafından davacı Kader K. ’e 01.04.2005 tarihinde muris Hıdır K. ’e ait banka hesaplarındaki parayı çekmek için vekaletname verdiği, davacı Kader K. ’in de aldığı bu vekaletnameyle murise ait banka hesabındaki 11.500,00 USD parayı murisin ölümünden yaklaşık üç buçuk ay sonra çektiği dosya içindeki belgelerden anlaşılmıştır. Davacıların murisin banka hesabındaki parayı çekmesi TMK’nin 610/2 maddesine göre terekeyi sahiplenme anlamına gelen bir davranış şeklidir” (Erişim Tarihi: Eylül 26, 2023, www.legalbank.net).

terekedeki taşınmazların önce mirasçılarının adına tescil edilmiş olması daha sonra bunların üçüncü bir kişiye⁷⁰ veya mirasçılardan birine⁷¹ devredilmiş olması, mirasbırakanın Sosyal Güvenlik Kurumuna olan prim borçlarının ödenmiş olması⁷², mirasçının Mal Müdürlüğüne ödeme yapmış olması⁷³, mirasbırakana ait maaşın mirasçılar tarafından alınması⁷⁴, mirasbırakan aleyhine açılan manevi tazminat davasına mirasçılarının devam etmesi⁷⁵, mirasbırakanın alacaklısı ile mirasçılarının sulh olması⁷⁶, mirasbırakan aleyhine açılan sözleşmenin feshi ve alacak davasına mirasçılarının devam etmesi⁷⁷ bazı Yargıtay kararlarında terekenin benimsenmesi

⁷⁰ Y 14. HD, 04.04.2016, E. 2015/12439, K. 2016/3994: "Muris... oğlu... 7.10.2008 tarihinde vefat etmiş geriye murisin eşi, oğlu... ve davacı... kalmıştır. Davacı mirasçı... ve dava dışı diğer mirasçılarının 20.10.2008 tarihli ve 2008/300 Esas, 298 Sayılı mirasçılık belgesine göre 5.8.2009 tarihli ve 3038 Sayılı resmi senette belirtilen ve murisleri... oğlu... adına kayıtlı taşınmazlardaki payları tapuda kendi adlarına intikal ettirdikleri ve aynı resmi senette dava dışı ...'a satmış oldukları anlaşılmıştır. Bu işlem TMK'nın 610/2 maddesine göre terekeyi sahiplenme anlamına gelen davranış olmakla davacının hükmen ret hakkı düşmüştür" (Erişim Tarihi: Eylül 26, 2023, www.legalbank.net).

⁷¹ Y 2. HD, 28.09.2007, E. 2007/11460, K. 2007/12835: "Mirasbırakan 27.02.2005 tarihinde vefat etmiş, davacılar mirasbırakanın eşine ait 9 parsel sayılı taşınmazı 3.3.2005 tarihinde tapuda kendi adlarına intikal ettirmiştir ve aynı gün mirasçılardan Hürü'ye paylarını aktarmışlardır. Bu işlem, terekeye sahiplenme ve kendine maletmedir. Davacıların red hakkı düşmüştür" (Erişim Tarihi: Eylül 26, 2023, www.legalbank.net).

⁷² Y 14. HD, 22.10.2015, E. 2015/12078, K. 2015/9380: "Davacıların, rızaen murisin ölümünden sonraki bir tarihte yeniden yapılandırma sonucu Sosyal Güvenlik Kurumuna olan prim borçlarını ödemek suretiyle mirası sahiplendikleri anlaşılmakla mirasçılarının ret hakkı düşmüştür" (Erişim Tarihi: Eylül 26, 2023, www.legalbank.net).

⁷³ Y 2. HD, 10.05.2011, E. 2011/5211, K. 2011/8037: "Davacı Saded 11.04.2006 tarihli oturumda mirasbırakanın ölümünden sonra mal müdürlüğüne 5000 TL ödemede bulunduğunu açıklamıştır. Ret süresi sona ermeden mirasçı olarak tereke işlemlerine karışan, terekenin olağan yönetimi niteliğinde olmayan ve mirasbırakanın işlerinin yürütülmesi için gerekli olanın dışında işler yapan ya da tereke mallarını gizleyen veya kendisine maleden mirasçı, mirası reddedemez. (TMK md. 610/2) Ret hakkının yitirilmesine ilişkin bu hüküm hükmen ret durumunda da uygulanır. Açıklanan nedenlerle bir mirasçı, kesin şekilde mirasa sahip çıkıp yukarıdaki tasarruflarda bulunduktan sonra hükmen ret talebinde bulunamaz. Davacı Saded yönünden isteğin reddi gerekirken yazılı şekilde kabulü usul ve yasaya aykırıdır" (Erişim Tarihi: Eylül 26, 2023, www.legalbank.net).

⁷⁴ Y 2. HD, 18.04.2002, E. 2002/4454, K. 2002/5478: "Davacılar murise ait Sosyal Sigortalar Kurumu tarafından gönderilen Haziran 1998 maaşını aldıkları gibi Mersin İcra Tetkik Mercii Hakimliğinin 1999/926 esas sayılı dosyasında mirasçı sıfatı ile dava açmışlardır. Bu suretle de alelade idarenin dışına çıkmışlardır. Medeni Kanunun 550. maddesi şartları oluşmuş ve davacılar mirası reddetmek hakkından mahrum kalmışlardır" (Erişim Tarihi: Eylül 26, 2023, www.legalbank.net).

⁷⁵ Y 2. HD, 12.06.1979, E. 1979/4682, K. 1979/4876: "Olayda davacılar mirasbırakan hakkında tazminat davasını onun ölümünden sonra takip etmişlerdir. Bu eylemlerinin amacı, davanın reddedilmesi halinde yararlarına vekâlet ücreti takdir edilmesini sağlamaktır. Bu davranışları ile terekeye sahip çıkma durumuna düştikleri gibi ayrıca miras bırakanın paydaş olduğu bir taşınmazdan maddî yardarda elde etmişlerdir" (Erişim Tarihi: Eylül 26, 2023, www.kazanci.com).

⁷⁶ Y 2. HD, 11.12.1984, E. 1984/10040, K. 1984/10249: "Olayda davacı mirasçılar, bu sıfatla kendileri aleyhine açılan 1980/20 esas sayılı tazminat davasında o davanın davacısına bir miktar para ödeyerek davadan vazgeçilmesini sağlamışlar, diğer bir deyimle davacı ile sulh olmuşlardır. Bu davranışlar ile davacılar terekeye sahip çıkma durumuna düşüp, mirası red etmek hakkını yitirmişlerdir" (Erişim Tarihi: Eylül 26, 2023, www.kazanci.com).

⁷⁷ Y 2. HD, 09.03.1978, E. 1978/1729, K. 1978/1877: "Evvelce miras bırakan (N.K.) hakkında, sözleşmenin feshi ve 19000 liranın ödenmesi için dava açılmış, duruşma sırasında davalı öldü-

olarak değerlendirilmiş ve bu işlemleri yapan mirasçıların ret hakkının düştüğü belirtilmiştir. Bunların ortak özelliği, mirasçının zaten mirasçymış gibi davranmasıdır⁷⁸.

c. Mirasçının Tereke Mallarını Gizlemesi veya Zimmetine Geçirmesi

Tereke mallarını gizleyen ya da zimmetine geçiren mirasçının da ret hakkı düşer (TMK md. 610 f. 2). Böyle bir durumun söz konusu olabilmesi için, bazı tereke mallarının mirasçının zilyetliğinde bulunması yeterli değildir; mirasçının malı, diğer mirasçılarla paylaşmamak amacıyla onlardan gizlemesi ya da elinde bulundurması gerekir⁷⁹. Manevi değeri maddi değerinden fazla olan eşyanın kulanılması ise bu kapsamda değildir⁸⁰. Benzer şekilde, mirasbırakana ait elbiselerin ihtiyaç sahibi kimselere verilmesi de örf ve teamüllere uygun olduğundan terekenin benimsenmesi olarak değerlendirilemez⁸¹.

F. SOMUT OLAYDA MİRASIN ÖRTÜLÜ KABULÜNÜN BULUNUP BULUNMADIĞI

Karara konu olayda, mirasbırakanın bankaya kredi borcu bulunmakta olup, bu borç sebebiyle alacaklı banka tarafından mirasçılar aleyhine icra takibi başlatılmış ve takip üzerine mirasçılar tarafından 2.000,00 TL tutarında ödeme yapılmıştır. Daha sonra mirasçılar tarafından mirasbırakanın terekesinin borca batık olduğunun tespiti ile mirasın hükmi reddine karar verilmesi talebiyle dava açılmıştır. İlgili Yargıtay Hukuk Genel Kurulu kararında, davacı mirasçılar tarafından ödendiği ileri sürülen borcun cüzi bir miktar olduğu, mirasçıların kendi malvarlığından bu borcu ödemiş olmasının olağan işlemlerden olduğu, mirasbırakanın öldüğü tarih itibarıyla borca batık olduğu anlaşılan terekenin, cüzi kısım

ğünden, mirasçıları halef sıfatı ile davaya devam etmişlerdir. İster verilen kararın sonucuna razı oldukları, isterse red edileceğine inandıkları için vekâlet ücreti almak amacı ile olsun, mirasçıların anılan davada yer almış bulunmaları ve borca batıklık ileri sürmemiş olmaları, terekeyi benimseme anlamı taşıdığı gibi, yıllar sonra Sosyal Sigortanın 9100 liralık alacağı sebebiyle borca batıklık iddiasında bulunmuş olmaları ise, iyi niyetle bağdaşmaz” (Erişim Tarihi: Eylül 26, 2023, www.kazanci.com).

⁷⁸ Rouiller et Gyax, Art. 571, N. 4; Göksu, Art. 571, N. 3.

⁷⁹ Kocayusufoğlu, 614; İmre ve Erman, 362.

⁸⁰ YHGK, 19.03.1975, E. 975-2-3, K. 363: “... mirasçılar tarafından terekeye dahil bir malın tesahübünün mirasın mutlak olarak kabulü biçiminde değerlendirilebilmesi için öncelikle bu tesahübün terekeyi benimsemek amacı ile olması icap eder. Mirasbırakanın ölümünü müteakip, manevi değeri maddi değerine oranla çok daha fazla bulunan bir kısım taşınır ev eşyasını mirasçıların da halen oturmakta oldukları evde kullanmaları mirasçıların mirası mutlak olarak kabul ettikleri biçiminde nitelendirilemez” (Ahmet Ertuğrul Bolak, *Uygulamada Miras ve Tereke Hukuku* (İstanbul: Eğitim Yayınları, 1980), 1204).

⁸¹ Y 2. HD, 05.04.1949, E. 6825, K. 1949/1897: “Borca batık terekeden, müteveffaya ait elbise ve çamaşırları fukaraya vermek örf ve teamüllere uygundur. Kitapların verilmesi mutad olmadığından terekede tasarruf olup red hakkından mahrumiyeti icap ettirir” (Tanju, 402).

Y 2. HD, 07.09.1949, E. 3613, K. 1949/4244: “Terekenin borca batık olduğu şayi ise, miras hükmen red edilmiş sayılır. Müteveffanın elbiselerinin satışı terekede tasarruf mahiyetinde değildir” (Tanju, 403).

borçlarının davacı mirasçılar tarafından ödenmesinin terekeyi kabullenme olarak değerlendirilemeyeceği belirtilmiştir.

Şu durumda üzerinde durulması gereken husus, tereke borcunun bir kısmını ödeyen mirasçının bu davranışının mirasın örtülü kabulü olarak değerlendirilip değerlendirilemeyeceğidir. Bir görüşe göre⁸², temerrüt faizinden ve takip masraflarından kurtulmak için mirasbırakanın muaccel borçlarının ödenmesi veya ceza kesilmemesi için mirasbırakana ait vergi borcunun ödenmesi olağan yönetim sınırlarını aşarak tereke işlerine karışmak şeklinde yorumlanamaz. Çünkü bu görüşe göre⁸³, bu işlemler terekenin eksilmesini, zarara uğramasını engellemeye yönelik işlemlerdendir. Kanaatimizce bir çırpıda bu sonuca varabilmek mümkün değildir, bu noktada temkinli olmak gerekir. Çünkü yapılacak değerlendirmenin hüküm ve sonuçları hem alacaklı hem de mirasçı yönünden oldukça ağırdır.

Kocayusufpaşaoğlu tarafından da belirtildiği üzere⁸⁴, bazı davranışlar yerine göre tereke işlerine karışma olarak değerlendirilebilir. Yazara göre⁸⁵, tereke borcunun mirasçı tarafından ödenmesi halinde durum böyledir; somut olayın koşullarının güven ilkesine göre değerlendirilmesi gerekir.

Önemle belirtmek gerekir ki tereke işlerine karışmanın tespiti yönünden farklı görüşler söz konusudur. Bu noktada ilk görüş objektif ölçütü esas alan görüştür. Bu görüşe göre, mirasçının mirası kazanma iradesinin bulunup bulunmadığı önemli değildir; objektif olarak herhangi bir işlem, olağan idareyi aşıyorsa mirasçı mirası kabul etmiş sayılır ve ret hakkı düşer⁸⁶. Sübjektif ölçütü esas alan başka bir görüşe göre, mirasçının mirası kabul etme iradesinin bulunup bulunmadığına bakılmalıdır⁸⁷. Güven ilkesini esas alan diğer bir görüşe göre ise⁸⁸ mirasçının tereddüde mahal veren davranışlarının dışarıdan nasıl algılanacağına bakılmalıdır; dürüstlük kuralı uyarınca, mirasçının davranışının mirasbırakanın alacaklıları nezdinde mirası kabul ettiği yönünde haklı bir izlenim uyandırması halinde bu mirasçının mirası ret hakkının düştüğünün kabulü gerekir.

⁸² İmre ve Erman, 361; Helvacı, 134-135.

⁸³ İmre ve Erman, 361.

⁸⁴ Kocayusufpaşaoğlu, 618.

⁸⁵ Kocayusufpaşaoğlu, 618-619. Aynı görüşte bkz. Müller und Stamm, Art. 571, N. 2.

⁸⁶ Görüş hakkında bilgi için bkz. Kocayusufpaşaoğlu, 615; Dural ve Öz, N. 1719; Antalya, N. 1742; Eren ve Yücer Aktürk, 511. Öztan'a göre TMK md. 610 f. 2'de objektif ölçüt benimsenmiştir. Bkz. Öztan, 417.

⁸⁷ Görüş hakkında bilgi için bkz. Kocayusufpaşaoğlu, 615-616; Dural ve Öz, 1720; Antalya, N. 1743; Eren ve Yücer Aktürk, 511. Bir görüşe göre hem mirasçı tarafından yapılan işlemin niteliğine ve kapsamına hem de mirasçının bu işlemi yaparken takip ettiği amaca bakılmalıdır (İmre ve Erman, 360).

⁸⁸ Rouiller et Gyax, Art. 571, N. 4; Kocayusufpaşaoğlu, 616, 618-619; Helvacı, 132-133; Serozan ve Engin, § 6 N. 68; Antalya, N. 1745; Eren ve Yücer Aktürk, 511-512; Ürem, 798-799. Dural ve Öz'e göre, Türk Medeni Kanunu'nda bu görüş kabul edilmiştir. Bkz. Dural ve Öz, N. 1722.

İnceleme konusu Yargıtay Hukuk Genel Kurulu kararında, mirasçının eyleminin tereke işlerine karışma olarak değerlendirilebilmesi için onun bu eylemde bulunurken hangi amaçla hareket ettiğinin belirlenmesi gerektiği, mirasçının amacının mirasçı sıfatıyla tereke üzerinde tasarrufta bulunmak olmaması halinde mirasçının eylemlerinin tereke işlerine karışma olarak nitelendirilmeyeceği ve mirasçının mirası ret hakkının düşmeyeceği, doktrinde ileri sürülen güven teorisi uyarınca bir irade beyanının ya da iradi bir davranışın ne anlama geldiğini tespit edebilmek için beyanda veya sözü edilen davranışta bulunanın iç iradesine değil, beyana ya da anılan davranışa muhatap olan karşı tarafın, dürüstlük kuralına göre, buna ne anlam vereceğine bakılması gerektiği ifade edilmiştir. Görüldüğü üzere, kararda hem mirasçının iradesini esas alan sübjektif görüşe hem de güven ilkesini ve dürüstlük kuralını esas alan görüşe işaret edilmiştir. Ne var ki kararın devamında davacı mirasçılar tarafından ödendiği ileri sürülen borcun cüzi bir miktar olduğu, mirasçıların kendi malvarlığından bu borcu ödemiş olmasının olağan işlemlerden olduğu, mirasbırakanın öldüğü tarih itibarıyla borca batık olduğu anlaşılan terekenin, cüzi kısım borçlarının davacı mirasçılar tarafından ödenmesinin terekeyi kabullenme olarak değerlendirilemeyeceği, davacıların beyanlarının aleyhte yorumlanmaması gerektiği ve bu konuda bir araştırma yapılmasına da gerek olmadığı belirtilmiştir. Kararda, mirasçıların bu davranışına mirasbırakanın alacaklılarının ne anlam vereceği, mirasçıların bu davranışının alacaklılar tarafından nasıl algılanacağı üzerinde ise hiç durulmamıştır. Her ne kadar kararın gerekçesinde güven ilkesi üzerinde durulsa da konu mirasbırakanın alacaklıları yönünden ele alınmamış, yalnızca yapılan ödemenin cüzi bir miktar olduğu belirtilmiştir.

Bunun dışında kararın gerekçesinde, Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 08.02.1950 tarihli ve E. 1-261-140 K. 1950/20 sayılı kararına⁸⁹ da değinilmiştir. Önemle belirtmek gerekir ki bu karar Yargıtay'ın bazı kararlarında sübjektif görüşü benimsediğine örnek olarak gösterilen karardır⁹⁰. Bu karara göre, bir işlemin olağan idare kapsamında olup olmadığını tespit etmek için mirasçının amacı dikkate alınmalıdır; mirasçının amacının mirasçı sıfatıyla tereke üzerinde tasarrufta bulunma olmayıp, mirası kabul ettiği zaman ihmali yüzünden ortaya çıkabilecek bir zararın önüne geçmek olması halinde, mirasçının yaptığı işlemin olağan idare kapsamında bir işlem olarak kabul edilmesi gerekir. İnceleme konusu karara ge-

⁸⁹ YHGK, 08.02.1950, E. 1-261-140, K. 1950/20: "Bir muamelenin alelade idari muamelattan olup olmadığını tayin için bilhassa muameleyi yapan varisin maksadını nazara almak lazımdır... Eğer bunun maksadı mirasçı sıfatıyla terekeden tasarruf olmayıp mücerret bilahare mirası kabul ettiği zaman ihmali yüzünden gelebilecek zararın önüne geçmek ise, yaptığı muamelenin alelade idari muamele olarak kabulü zaruridir. Ezcümle malların çalınmaması için tedbir ittihazı, malları deftere geçirmek, zamanaşımını kesmek için derhal dava açmak, bir otelin, gazinonun müşterilerinin dağılması için vergi vermek, davaya mani olmak için müstacel borçları ödemek alelade idarenin istilzam ettiği muamelattandır..." (Erişim Tarihi: Kasım, 09, 2023, www.legalbank.net).

⁹⁰ Kocayusufpaşaoğlu, 615-616 dn. 55; İmre ve Erman, 360 dn. 18; Cömert Akbay, 913 dn. 156.

lince, güven ilkesine değinilmiş olsa da aslında kararın güven ilkesini içselleştiremediği, mirasbırakanın alacaklılarının menfaatini ihmal ettiği ve hâlâ mirasçının iradesini esas alan sübjektif görüşün etkisi altında olduğu söylenebilir.

İnceleme konusu kararda yer alan karşı oya baktığımızda⁹¹, genel kurulda yapılan tartışmalar sonucunda, üyelerin tereke borcunun tereke mallarından veya mirasçının kendi malvarlığından ödemesinin tereke işlerine karışma yönünden sorunun çözümünde önemli olmadığı kanaatine ulaştıkları, bu nedenle bu konunun tartışma dışı bırakıldığı anlaşılmaktadır. Üyelerin görüşü bu yönde olmakla birlikte, kanaatimizce tereke borcunun mirasçılar tarafından ödenmesi ve tereke işlerine karışma yönünden bir tereddüt bulunması halinde, bu ödemenin kaynağı da önemlidir. Şöyle ki üç aylık ret süresi içinde terekenin özel bir malvarlığı oluşturduğu kabul edilir⁹². Başka bir deyişle ret süresi boyunca, geçici mirasçının kişisel malları ile tereke malları birbirinden ayrıdır. Bunun dışında mirasın reddine kadar geçici mirasçı, vekâletsiz iş gören ile malik arasında bir yerdedir⁹³. Buradan hareketle geçici mirasçının, başkasının işini görme iradesiyle ivedi işleri yapması örneğin temerrüt faizini ve takip masraflarını engellemek için mirasbırakanın muaccel borçlarını veya ceza kesilmemesi için mirasbırakana ait vergi borcunu terekeden ödemesi somut olayın özelliklerine göre gerçek vekâletsiz iş gören olarak kabul edilebilir. İşte böyle bir durumda bu işlemin terekenin eksilmesini, zarara uğramasını engellemeye yönelik bir işlem olduğu söylenebilir.

Yukarıda da ifade edildiği üzere, bazı yazarlara göre⁹⁴, temerrüt faizinden ve takip masraflarından kurtulmak için mirasbırakanın muaccel borçlarının ödenmesi veya ceza kesilmemesi için mirasbırakana ait vergi borcunun ödenmesi ister tereke malından isterse kişisel maldan olsun olağan yönetim sınırlarını aşarak tereke işlerine karışmak şeklinde yorumlanamaz. Biz bu noktada, özellikle tek

⁹¹ YHGK, 20.12.2013, E. 2013/2-1607, K. 2013/1675: "Genel Kuruldaki görüşmelerde; gerek yürürlükten kaldırılan 743 sayılı Türk Kanunu Medenisi'nin, gerekse 4721 sayılı Türk Medeni Kanununun; mirasın mirasçılara intikalinde külli halefiyet ilkesini benimsediği, Türk Medeni Kanununun 599'ncü maddesi hükmünden kaynaklanan bu ilke uyarınca; mirasbırakanın ölümüyle, başka her hangi bir işleme ve mirasçılarının mirası kabul ettiklerine ilişkin bir irade açıklamalarına lüzum bulunmaksızın, mirasın mirasçılara kendiliğinden geçtiği ve mirasçılarının mirasbırakanın borçlarından kendilerine bırakılan mallarla sınırlı olmaksızın tüm şahsi malvarlıklarıyla sorumlu oldukları, bu bakımdan direnme kararının gerekçesinde yer alan "tereke borcunun mirasçının kendi malvarlığından ödemesinin mirası sahiplenme anlamına gelmez" şeklindeki ifadenin kanuna açıkça aykırı olduğu, bu ifadenin gerekçeden çıkartılması gerektiği, Daire kararına muhalefet şerhi koyan sayın üye de dahil olmak üzere ittifakla kabul edilmiştir. Genel Kurul da, "mirasçılarının mirasbırakanın borçlarından kendilerine geçen mallarla sınırlı olmaksızın şahsi malvarlıklarıyla sorumlu olduklarını" kabul ettiğine göre, mirasbırakanın borcunun mirasçılarının kendi malvarlıklarından ödenmiş olmasının sorunun çözümünde artık bir önemi bulunmamaktadır. Bu yön tartışmanın dışında bırakılmıştır..."(Erişim Tarihi: Eylül 26, 2023, www.legalbank.net).

⁹² Serozan ve Engin, § 1 N. 1.

⁹³ Serozan ve Engin, § 6 N. 76. Mirasın açılması ile mirasın reddi arasındaki dönemde yapılan işlemler yönünden değerlendirmeler için bkz. Cömert Akbay, 914 vd.

⁹⁴ İmre ve Erman, 361; Helvacı, 134-135.

bir mirasçının olması durumunda, ödemenin kaynağının da önemli olduğunu söyleyerek bu görüşten ayrılıyoruz. Geçici mirasçının, gerçek vekâletsiz iş gören mi yoksa malik olarak mı bu ödemeyi yaptığı başka bir deyişle başkasının işini görme iradesiyle mi hareket ettiği yoksa terekeyi benimseyip benimsemediği hususunun tespitinde hangi malvarlığına yöneldiğinin de önemli olduğunu düşünüyoruz. Çünkü doğal olan, mirası reddetme iradesi taşıyan bir mirasçının ivedi olmayan hiçbir işe karışmaması, ivedi bir işi yapmak zorunda kalması halinde ise tereke alacaklılarını şüpheye düşürecek davranışlardan kaçınmasıdır. Kanaatimizce, ret süresi içinde geçici mirasçının tereke alacaklılarına kendi kişisel mallarından ödeme yapması, onların nezdinde bu mirasçının terekeyi benimsediği ve kendi kişisel mallarından tereke alacaklılarına ödeme yapmaya hazır olduğu yönünde daha kuvvetli bir izlenim bırakır. Gerçekten de bir mirasçının mirası kayıtsız şartsız kabul etmesi halinde, mirasbırakanın terekesi ile mirasçının kişisel malvarlığı adeta kaynaşıp bütünleşir⁹⁵.

Esasen mirasın reddi kurumunun amacı da bizi bu sonuca götürmektedir. Külli halefiyet ilkesinin bir sonucu olarak, mirasın açılması üzerine mirasçı mirasbırakanın yalnızca intikale elverişli bütün haklarını iktisap etmez, mirasbırakanın borçlarından da kişisel olarak sorumlu olur. Mirasın reddi ile kanun koyucu, mirasçıya külli halefiyet ilkesinin hüküm ve sonuçlarını geçmişe etkili olarak ortadan kaldırılabilmekle imkânı tanımıştır⁹⁶. Çünkü külli halefiyet ilkesi uyarınca, miras iradesi dışında mirasçıya geçmektedir. Bu yönüyle külli halefiyet ilkesi, irade özerkliğini sınırlandırır. Ancak mirasın reddi, bu sınırlamanın kaldırılması bakımından işlevseldir⁹⁷. Mirası reddeden bir mirasçının asıl amacı, mirasbırakanın borçlarından kişisel olarak sorumlu olmamaktır. O halde, mirasbırakanın borcunu kendi mallarından ödeyen mirasçı, kişisel olarak bu sorumluluğu üstlenmiş yani mirası kabul etmiş demektir⁹⁸. Kaldı ki mirasbırakanın Sosyal Güvenlik Kurumuna olan prim borçlarının mirasçı tarafından ödenmiş olması⁹⁹ ve mirasçının Mal Müdürlüğüne ödeme yapmış olması¹⁰⁰ Yargıtay tarafından mirasın örtülü kabulü olarak değerlendirilmiştir.

⁹⁵ Serozan ve Engin, § 1 N. 122.

⁹⁶ Coquoz, 685; Gönensay ve Birsen, 236; Helvacı, 12-13; Başara, 5.

⁹⁷ Helvacı, 13; Ürem, 782.

⁹⁸ Aynı görüşte bkz. Rüzgaresen ve Erdem, 244.

⁹⁹ Y 14. HD, 22.10.2015, E. 2015/12078, K. 2015/9380: "Davacıların, rızaen mirasın ölümünden sonraki bir tarihte yeniden yapılandırma sonucu Sosyal Güvenlik Kurumuna olan prim borçlarını ödemek suretiyle mirası sahiplendikleri anlaşılmalı mirasçılarının ret hakkı düşmüştür" (Erişim Tarihi: Eylül 26, 2023, www.legalbank.net).

¹⁰⁰ Y 2. HD, 10.05.2011, E. 2011/5211, K. 2011/8037: "Davacı Saded 11.04.2006 tarihli oturumda mirasbırakanın ölümünden sonra mal müdürlüğüne 5000 TL ödemede bulunduğunu açıklamıştır. Ret süresi sona ermeden mirasçı olarak tereke işlemlerine karışan, terekenin olağan yönetimi niteliğinde olmayan ve mirasbırakanın işlerinin yürütülmesi için gerekli olanın dışında işler yapan ya da tereke mallarını gizleyen veya kendisine maleden mirasçı, mirası reddedemez. (TMK md. 610/2) Ret hakkının yitirilmesine ilişkin bu hüküm hükmen ret durumunda da uygulanır. Açıkla-

Somut olaya gelince, ilgili kararda, mirasçılarının tereke borcunun bir kısmını kendi kişisel malvarlığından ödediği açıkça belirtilmiştir. Şu durumda mirasçılarının mirası örtülü olarak kabul ettiği ve bu mirasçılarının mirası ret hakkının düşüğünün kabulü gerekir. Esasen bu yönde Yargıtay kararları da mevcuttur. Örneğin bir Yargıtay kararında¹⁰¹, borcu ödeme taahhüdünde bulunan ve kısmen ödeme yapan mirasçının mirası bu haliyle kabul etmiş sayılacağı belirtilmiştir.

Tereke işlerine karışma yönünden İcra ve İflas Kanunu'nun 53. maddesine de değinilmelidir. Kanunun 53. maddesinin ikinci fıkrasında, "*İcra takibi sırasında borçlu öldüğünde tereke henüz taksim edilmemiş veya resmi tasfiyeye tabi tutulmamış yahut mirasçılar arasında aile şirketi tesis olunmamışsa borçlu hayatta olsaydı hangi usul tatbik olunacak idi ise terekeye karşı ona göre takip devam eder*" denmektedir. Buna göre, takip sırasında borçlunun ölmesi üzerine alacaklı, sanki borçlu hayattaymış, terekenin de tüzel kişiliği varmış gibi terekeye karşı takibi sürdürebilir¹⁰². Kanunun 53. maddesinin üçüncü fıkrasında ise "*Bu takibin mirasçıya karşı devam edebilmesi ancak rehinin paraya çevrilmesi veya haciz yollarıyla kabildir*" denmektedir. Buna göre, takip sırasında borçlunun ölmesi üzerine alacaklı, dilerse aynı takibi mirasçıya karşı da sürdürebilir ancak bu defa takibi iflas yoluyla sürdürebilmesi mümkün değildir¹⁰³. Bu noktada tereke işlerine karışma yönünden, mirasbırakanın ölümünden önce başlatılan bir icra takibinin mirasçılara karşı sürdürülmesi halinde takip konusu borcun mirasçılar tarafından ödenmesi ile mirasbırakanın ölümünden sonra doğrudan mirasçılar aleyhine icra takibi başlatılması halinde takip konusu borcun mirasçılar tarafından ödenmesi arasında bir fark bulunup bulunmadığı sorulabilir. Önemle belirtmek gerekir ki bazı Yargıtay kararlarında¹⁰⁴, terekeye sahip çıkıldığına ilişkin her türlü eylemin, hukuki işlemin ve mirasbırakanın borçlarını rızaen ödemenin terekenin benimsenmesi niteliğinde olduğu belirtilmiştir. Kanaatimizce tereke işlerine karışma yönünden icra takibinin ne zaman başladığı önemli değildir, önemli olan mirasçılarının terekeye ait bir borcu ödemiş olması, terekeyi sahiplenmesidir. Hatta mirasçının borcu ödeme taahhüdünde bulunması dahi yeterlidir¹⁰⁵. İnceleme konusu kararda yer alan karşı oy yazısında da yerleşik Yargıtay kararlarına göre mirasbırakanın borcunu ödemeyi taahhüdün veya kısmen ödemenin mirasın kabulü

---

nan nedenlerle bir mirasçı, kesin şekilde mirasa sahip çıkıp yukarıdaki tasarruflarda bulunduktan sonra hükmen ret talebinde bulunamaz. Davacı Sadet yönünden isteğin reddi gerekirken yazılı şekilde kabulü usul ve yasaya aykırıdır" (Erişim Tarihi: Eylül 26, 2023, www.legalbank.net).

¹⁰¹ Y 2. HD, 19.12.1952, E. 1952/737, K. 1952/1703 (Helvacı, 134, dn. 339).

¹⁰² Bilge Umar, "İİK m. 53 f. II ve III'ün Ortaya Attığı Sorunlar", *Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 7, S. 1 (2010), 3.

¹⁰³ Umar, 3.

¹⁰⁴ Y 14. HD, 04.04.2017, E. 2016/6455, K. 2017/2682 (Erişim Tarihi: Eylül 26, 2023, www.legalbank.net); Y 14. HD, 04.04.2017, E. 2016/16408, K. 2017/2673 (Erişim Tarihi: Eylül 26, 2023, www.legalbank.net). Karşı görüş için bkz. Ürem, 801-802.

¹⁰⁵ Y 2. HD, 19.12.1952, E. 1952/737, K. 1952/1703 (Helvacı, 134, dn. 339).

anlamına geldiği, icra takibi olsun ya da olmasın tamamı muaccel olan borcun bir kısmının ödenmesinin borcun tamamının kabulü anlamına geldiği, bu borcun tereke ile ilgili olmasının yeterli olduğu ifade edilmiştir.

İnceleme konusu kararda, özellikle mirasçılardan cüzi miktarda ödeme yaptığı vurgulanmış ve bunun terekeyi kabullenme olarak değerlendirilemeyeceği belirtilmiştir. Esasen kararın dayanağı tek somut vakia, mirasçılardan ödendiği miktarın cüzi bir miktar olmasıdır. Acaba gerçekten yapılan ödemenin miktarı tereke işlerine karışma yönünden yapılacak değerlendirme bakımından önemli midir?

Yukarıda da ifade edildiği üzere, Türk Medeni Kanunu'na göre, mirasbırakanın ölümü üzerine yani mirasın açılmasıyla miras kendiliğinden mirasçılar tarafından kazanılır¹⁰⁶. Bunun anlamı hiçbir işleme veya kabul beyanına gerek olmaksızın mirasın kendiliğinden mirasçılara ait olmasıdır¹⁰⁷. Bunun dışında TMK md. 610 f. 2 hükmü uyarınca, tereke işlerine karışan mirasçının, mirası ret hakkı düşer. Tereke işlerine karışma yönünden önemli olan, mirasçının zaten mirasçymış gibi davranmasıdır¹⁰⁸. Kanaatimizce, en önemlisi de mirasçının terekenin pasifine sahip çıkmasıdır. Çünkü aktifin mirasçısı olmayı herkes ister. İşte bu sebeple tereke işlerine karışma yönünden yapılan ödemenin miktarının önemli olmadığını düşünüyoruz.

Mirasçılar, mirasbırakanın cüzi miktardaki borçlarını ödedikten sonra başka alacaklıların ortaya çıkması üzerine aslında terekenin borca batık olduğunu ve karşılarında aşamayacakları bir borç tepesinin bulunduğunu anlayabilirler. Peki, böyle bir durumda diğer alacaklılara terekenin borca batık olduğu ileri sürülebilir mi? Kanaatimizce bu soruya olumlu yanıt verilebilmesi mümkün değildir. Çünkü mirasçının tereke işlerine karışması halinde mirası ret hakkının düşmesi esasen çelişkili davranış yasağından ileri gelir. Davranışlarıyla mirasbırakanın alacaklıları nezdinde önce mirası kabul ettiği yönünde bir izlenim bırakan mirasçının sonradan mirası reddetmesi, hakkın kötüye kullanılması niteliğinde olup, dürüstlük kuralına aykırıdır¹⁰⁹. Bu yüzden tereke işlerine karışma yönünden yapılan ödemenin miktarının bir önemi yoktur, önemli olan mirasbırakanın borcunun kısmen veya tamamen ödenmesi ya da ödeme taahhüdünde bulunulmasıdır başka bir deyişle mirasçının terekenin pasifine sahip çıkmasıdır. Karşı oy yazısında da yapılan ödemenin miktarının önemli olmadığı, miktarı ne olursa olsun mirasbırakanın borcunun kısmen ya da tamamen ödenmesinin veya ödeme taahhüdünde bulunulmasının tereke işlerine karışma niteliğinde olduğu ifade edilmiştir. Bunun dışında doktrinde¹¹⁰ de mirasçının edindiği tereke malının değerinin düşük olmasının ret hakkının düşmesi bakımından önemli olmadığı ifade edilmiştir.

¹⁰⁶ Kocayusufpaşaoğlu, 592; İmre ve Erman, 341; Öztan, 22; Eren ve Yücer Aktürk, 18-19.

¹⁰⁷ Serozan ve Engin, § 6 N. 1; İmre ve Erman 341.

¹⁰⁸ Rouiller et Gyax, Art. 571, N. 4; Göksu, Art. 571, N. 3.

¹⁰⁹ Rouiller et Gyax, Art. 571, N. 4; Eren ve Yücer Aktürk, 511.

¹¹⁰ Antalya, N. 1748.

G. SOMUT OLAYDA HÜKMİ REDDİN KOŞULLARININ GERÇEKLEŞİP GERÇEKLEŞMEDİĞİ

Örtülü kabul sebebiyle mirası ret hakkı düşen mirasçı, mirası kayıtsız şartsız kabul etmiş sayıldığından, bu mirasçıların hükmi ret karinesinden yararlanabilmesi de mümkün değildir. Bir an için somut olayda mirasın örtülü kabulünün bulunmadığını kabul edelim ve somut olayın koşullarını bir de hükmi ret yönünden inceleyelim.

Karara konu olayda, mirasbırakanın bankaya olan kredi borcu sebebiyle mirasçılar aleyhine icra takibi başlatılmış, takip üzerine mirasçılar tarafından 2.000,00 TL tutarında ödeme yapılmış, daha sonra mirasçılar tarafından mirasbırakanın terekesinin borca batık olduğunun tespiti ile mirasın hükmi reddine karar verilmesi talebiyle dava açılmıştır. İlgili Yargıtay Hukuk Genel Kurulu kararında da, mirasbırakanın öldüğü tarih itibarıyla terekenin borca batık olduğu ifade edilmiştir. Önemle belirtmek gerekir ki hükmi retten bahsedebilmek için mirasbırakanın ölümü anında terekenin borca batık olması yeterli değildir; bu hususun ya açıkça belli olması ya da resmen tespit edilmiş olması gerekir.

Yukarıda da ifade edildiği üzere, mirasbırakan hakkında iflas kararı alınmış olabilir veya mirasbırakanın alacaklılarının elinde aciz belgesi bulunabilir ya da büyük bir borç nedeniyle mirasbırakanın malları haczedilmiş olabilir. Ölümü anında mirasbırakan konkordato sürecinde de olabilir. Bu gibi hallerde, mirasbırakanın ödemededen aczinin resmen tespit edilmiş olduğu kabul edilmektedir¹¹¹. Somut olaya gelince, ilgili kararda mirasbırakanın ödemededen aczinin resmen tespit edildiğine ilişkin bir veriye yer verilmemiştir. O halde üzerinde durulması gereken husus, ölümü tarihi itibarıyla mirasbırakanın ödemededen aczinin açıkça belli olup olmadığıdır. Mirasbırakanın ödemededen aczinin açıkça belli olması ifadesinden anlaşılması gereken, bu durumun herkes tarafından biliniyor olmasıdır¹¹². Yukarıda da ifade edildiği üzere, mirasbırakanın aczi, en azından mirasbırakanın yaşadığı çevre özellikle de mirasçıları ve alacaklıları tarafından bilinmelidir¹¹³. En önemlisi de bu durumun mirasçılar tarafından biliniyor olmasıdır¹¹⁴.

Somut olaya gelince olayın oluş biçimi, mirasbırakanın öldüğü tarihte terekenin borca batık olduğunun mirasçılar tarafından bilinmediğini, mirasçıların terekenin borca batık olduğunu sonradan anladığını düşündürmektedir. Çünkü banka tarafından başlatılan icra takibi üzerine mirasçılar tarafından önce ödeme yapılmış, sonra terekenin borca batık olduğunun tespiti ile mirasın hükmi reddine karar verilmesi talebiyle dava açılmıştır. Oysa mirasçılar, kendi kişisel mallarından bankaya ödeme yapmak yerine terekenin borca batık olduğundan bahisle bu

¹¹¹ Kocayusufpaşaoğlu, 619; İmre ve Erman, 356; Helvacı, 196; Rüzgaresen ve Erdem, 240.

¹¹² Köprülü, 375; Kocayusufpaşaoğlu, 619; İmre ve Erman, 356; Helvacı, 195; Rüzgaresen ve Erdem, 240.

¹¹³ Helvacı, 195.

¹¹⁴ Kocayusufpaşaoğlu, 620.

borca itiraz edebilirlerdi. Yukarıda da ifade edildiği üzere, mirasçılar hükmi reddi mirasbırakanın alacaklıları tarafından kendilerine karşı açılan bir alacak davasında itiraz yoluyla ileri sürebilecekleri gibi kendileri aleyhine başlatılan bir icra takibinde de itiraz yoluyla ileri sürebilirler.

Bu noktada şöyle bir soru yöneltilebilir: Acaba mirasbırakanın borcu sebebiyle mirasçılar aleyhine başlatılan icra takibinde, mirasçılar tarafından borca itiraz edilmesi tereke işlerine karışma başka bir deyişle mirasın örtülü kabulü olarak değerlendirilebilir mi? Elbette bu durum, mirasçı yönünden haklı bir endişedir. Ancak önemle belirtmek gerekir ki tereke borcundan dolayı mirasçılar aleyhine başlatılan icra takibine itiraz edilmesi tereke işlerine karışma yani mirasın örtülü kabulü olarak değerlendirilemez ve mirasın ret hakkının düştüğünden bahsedilemez. Yargıtay içtihatlarının da bu yönde olduğu görülmektedir. Yargıtay'a göre¹¹⁵, tereke borcundan dolayı mirasçılar aleyhine başlatılan icra takibine itiraz edilmesi, terekenin korunması amacını güden basit ve zorunlu işlemlerden olup, terekenin benimsenmesi anlamına gelmez.

Tereke borcu sebebiyle mirasçılar aleyhine başlatılan icra takibine mirasçılar tarafından itiraz edilmesinin mirasın örtülü kabulü olarak değerlendirilemeyeceği de dikkate alındığında, somut olayda alacaklı banka tarafından mirasbırakanın borcu sebebiyle başlatılan icra takibine itiraz etmek yerine, bu borcu kendi kişisel mallarından ödeyen mirasçılar yönünden hükmi reddin koşullarının gerçekleştiğinden bahsedilemez. Terekenin borca batık olduğu mirasçılar tarafından biliniyor olsaydı mirasbırakanın borcu sebebiyle başlatılan icra takibi üzerine mirasçılar bu borcu kendi kişisel mallarından ödemek yerine takibe itiraz eder ve terekenin borca batık olduğunu ileri sürerlerdi.

¹¹⁵ Y 2. HD, 06.02.1975, 1975/8495, K. 1975/1131: "Mirasçının, mirasbırakan hakkındaki icra takibine itiraz etmiş olması terekeyi benimseme ve kabullenme (tesahup) anlamına gelmez. Mirasçı bu eylemi ile terekenin devamlılığını sağlamış olduğundan borca batıklığı ileri sürmek hakkını yitirmez. Çünkü: bu davranış terekenin korunması amacını güden basit ve tereke yönünden zorunlu işlemlerdir. Uygulama da bu doğrultudadır" (Erişim Tarihi: Eylül 26, 2023, www.kazanci.com).

Y 2. HD, 01.04.1974, E. 1973/2038, K. 1974/1987: "Mirasçılardan icra takibine yahut bir davaya karşı koymuş olmaları, kira toplama, bir işletmeyi terekenin yararına olmak üzere idare gibi eylemler terekeyi kabullenmek anlamına gelmez. Öyle ise terekenin korunması amacını güden bu çeşit basit ve fakat zorunlu işlemler borca batıklık iddiasının ileri sürülmesine engel değildir" (Erişim Tarihi: Eylül 26, 2023, www.kazanci.com).

Yargıtay'a göre, mirasın reddine ilişkin mahkeme kararının icra takibinin kesinleşmesinden önceki bir tarihte alınmış olması halinde, mirasın reddedilmiş olması sebebiyle borçtan sorumlu olunmadığına ilişkin iddia, borca itiraz niteliğinde olup, bu itirazın ödeme emrinin tebliği üzerine takibin şekline göre yasal süre içinde ilgili merciye yapılması gerekir. Buna karşılık, takibin kesinleşmesinden sonra mirasın reddine ilişkin mahkeme kararının alınmış olması halinde ise borçluların icra takibinin durdurulması ve haczin kaldırılması yönündeki talebinin borca itiraz olarak nitelendirilmesi yerinde değildir, bu durumda şikâyetin kabulüne karar verilmesi gerekir. Bkz. Y 12. HD, 28.12.2016, E. 2016/7861, K. 2016/26294: "... mirasın reddine ilişkin ilamin, takibin kesinleşmesinden sonra alındığı anlaşılınca, borçluların talebinin borca itiraz olarak nitelendirilmesi yerinde olmayıp, mahkemeye şikâyetin kabulüne karar verilmesi gerekirken, yazılı gerekçe ile istemin reddi yönünde hüküm tesisi isabetsizdir" (Erişim Tarihi: Kasım, 10, 2023, www.uyap.gov.tr).

Oluş biçiminden somut olayda, hükmi reddin koşullarından olan terekenin borca batık olması hususunun açıkça belli olması ya da resmen tespit edilmiş olması koşulunun gerçekleşmediği anlaşılmaktadır. İnceleme konusu kararda yer alan karşı oy yazısında da mirasbırakanın borçlarının bir kısmını ödeyen mirasçının, mirasbırakanın başka borçlarının da bulunduğu anlaşılmaması üzerine sonradan terekenin borca batık olduğunu ve bu sebeple mirası reddetmiş sayılması gerektiğini ileri süremeyeceği belirtilmiştir. Şu durumda, bir an için somut olayda mirasçılardan mirası örtülü olarak kabul etmediği ve bu mirasçılardan mirası ret hakkının düşmediği kabul edilse bile bu defa da somut olayda hükmi reddin koşullarının gerçekleşmediği görülmektedir.

SONUÇ

Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 20.12.2013 tarihli ve E. 2013/2-1607 K. 2013/1675 sayılı kararında; Türk Medeni Kanunu'nun 610. maddesinin 2. fıkrasında, ret süresi sona ermeden mirasçı olarak tereke işlemlerine karışan, terekenin olağan yönetimi niteliğinde olmayan veya mirasbırakanın işlerinin yürütülmesi için gerekli olanın dışında işler yapan ya da tereke mallarını gizleyen veya kendisine mal eden mirasçının mirası reddedemeyeceğinin hükme bağlandığı, mirasçılardan birinin tereke işlerine gereğinden fazla karışmasının mirasın örtülü kabulü anlamına geleceği ve mirası ret hakkının bu mirasçı bakımından sona ereceğinin düzenlendiği, mirasçının eyleminin tereke işlerine karışma olarak değerlendirilebilmesi için onun bu eylemde bulunurken hangi amaçla hareket ettiğinin belirlenmesi gerektiği, mirasçının amacının mirasçı sıfatıyla tereke üzerinde tasarrufta bulunmak olmaması halinde mirasçının eylemlerinin tereke işlerine karışma olarak nitelendirilmeyeceği ve mirasçının miras ret hakkının düşmeyeceği, doktrinde ileri sürülen güven teorisi uyarınca bir irade beyanının ya da iradi bir davranışın ne anlama geldiğini tespit edebilmek için beyanda veya sözü edilen davranışta bulunanın iç iradesine değil, beyana ya da anılan davranışa muhatap olan karşı tarafın, dürüstlük kuralına göre, buna ne anlam vereceğine bakılması gerektiği, somut olaya gelince davacı mirasçılar tarafından ödendiği ileri sürülen borcun cüzi bir miktar olduğu, mirasçılardan kendi malvarlığından bu borcu ödemiş olmasının olağan işlemlerden olduğu, mirasbırakanın öldüğü tarih itibarıyla borca batık olduğu anlaşılan terekenin, cüzi kısım borçlarının davacı mirasçılar tarafından ödenmesinin terekeyi kabullenme olarak değerlendirilemeyeceği, davacıların beyanlarının aleyhte yorumlanmaması gerektiği ve bu konuda bir araştırma yapılmasına da gerek olmadığı sonucuna varıldığı ifade edilmiştir.

Her ne kadar Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 20.12.2013 tarihli ve E. 2013/2-1607 K. 2013/1675 sayılı kararında güven ilkesinden bahsedilmiş olsa da aslında mirasçılardan bu davranışının mirasbırakanın alacaklıları nezdinde mi-

rası kabul ettiği yönünde haklı bir izlenim uyandırabileceği hususu üzerinde hiç durulmamıştır. Aksine kararda güven ilkesi ihmal edilerek mirasçının iradesini esas alan sübjektif görüş doğrultusunda hüküm kurulduğu görülmektedir. Oysa mirasçının tereke işlerine karışması halinde mirası ret hakkının düşmesi çelişkili davranış yasağından ileri gelmektedir. Gerçekten de davranışlarıyla mirasbırakanın alacaklıları nezdinde önce mirası kabul ettiği yönünde bir izlenim bırakan mirasçının sonradan mirası reddetmesi hakkın kötüye kullanılması niteliğinde olup, dürüstlük kuralına aykırıdır¹¹⁶.

Kararda, özellikle mirasçılardan cüzi miktarda ödeme yaptığı vurgulanmış ve bunun terekeyi kabullenme olarak değerlendirilemeyeceği belirtilmiştir. Oysa tereke işlerine karışma yönünden yapılan ödemenin miktarı önemli değildir, önemli olan mirasbırakanın borcunun kısmen veya tamamen ödenmesi ya da ödeme taahhüdünde bulunulmasıdır. Bunun dışında terekeye sahip çıkıldığına ilişkin her türlü eylem, hukuki işlem ve mirasbırakanın borçlarını rızaen ödeme terekenin benimsenmesi niteliğindedir¹¹⁷. Buradan hareketle, mirasçılardan mirası örtülü olarak kabul ettiği ve bu mirasçılardan mirası ret hakkının düştüğü sonucuna ulaşılmaktadır. Örtülü kabul sebebiyle mirası ret hakkı düşen mirasçı, mirası kayıtsız şartsız kabul etmiş sayıldığından, bu mirasçılardan hükmi ret karinesinden yararlanabilmesi de mümkün değildir.

Hükmi retten bahsedebilmek için mirasbırakanın ölümü anında terekenin borca batık olması yeterli değildir; bu hususun ya açıkça belli olması ya da resmen tespit edilmiş olması gerekir. Somut olayda banka tarafından başlatılan icra takibi üzerine mirasçılar tarafından önce ödeme yapılmış, sonra terekenin borca batık olduğunun tespiti ile mirasın hükmi reddine karar verilmesi talebiyle dava açılmıştır. Olayın oluş biçimi dikkate alındığında, mirasbırakanın öldüğü tarihte terekenin borca batık olduğunun mirasçılar tarafından bilinmediği, mirasçılardan terekenin borca batık olduğunu sonradan fark ettiği anlaşılmaktadır. Somut olayda hükmi reddin koşullarından olan terekenin borca batık olması hususunun açıkça belli olması ya da resmen tespit edilmiş olması koşulunun gerçekleşmediği görülmektedir. Alacaklı banka tarafından mirasbırakanın borcu sebebiyle başlatılan icra takibine itiraz etmek yerine, bu borcu ödeyen mirasçılar yönünden hükmi reddin koşullarının da gerçekleşmediği sonucuna ulaşılmaktadır. Tereke borcunun bir kısmını ödedikten sonra başka alacaklıların ortaya çıkması sebebiyle hükmi reddin ileri sürülmesi ise ne kurumun özyle ne de dürüstlük kurallarıyla bağdaşır.

¹¹⁶ Rouiller et Gyax, Art. 571, N. 4; Eren ve Yücer Aktürk, 511.

¹¹⁷ Y 14. HD, 04.04.2017, E. 2016/6455, K. 2017/2682 (Erişim Tarihi: Eylül 26, 2023, www.legalbank.net); Y 14. HD, 04.04.2017, E. 2016/16408, K. 2017/2673 (Erişim Tarihi: Eylül 26, 2023, www.legalbank.net). Karşı görüş için bkz. Ürem, 801-802.

Kanaatimizce somut olayda, bir kısım tereke borcunu ödeyerek mirasçılar mirası örtülü olarak kabul etmiş ve bu mirasçıların mirası ret hakkı düşmüştür. Örtülü kabul sebebiyle mirası ret hakkı düşen mirasçı, mirası kayıtsız şartsız kabul etmiş sayıldığından, bu mirasçılar artık hükmi ret karinesinden yararlanabilmesi de mümkün değildir. Bir an için bu mirasçılar yönünden mirası ret hakkının düşmediği kabul edilse bile bu defa da somut olayda hükmi reddin koşulları gerçekleşmemiştir. Şu durumda Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 20.12.2013 tarihli ve E. 2013/2-1607 K. 2013/1675 sayılı kararına katılabilmemiz mümkün değildir.

İnceleme konusu kararda yer alan karşı oy yazısında ise yerleşik Yargıtay kararlarına göre mirasbırakanın borcunu ödemeyi taahhüdün veya kısmen ödemenin mirasın kabulü anlamına geldiği, icra takibi olsun ya da olmasın tamamı muaccel olan borcun bir kısmının ödenmesinin borcun tamamının kabulü anlamına geldiği, bu borcun tereke ile ilgili olmasının yeterli olduğu, mirasbırakanın borçlarının bir kısmını ödeyen mirasçının, mirasbırakanın başka borçlarının da bulunduğu anlaşılmaması üzerine sonradan terekenin borca batık olduğunu ve bu sebeple mirası reddetmiş sayılması gerektiğini ileri süremeyeceği, böyle bir durumda mirasçının hükmi ret karinesinden yararlanmasının genel hukuk ilkeleleriyle bağdaşmayacağı belirtilmiştir. Bunun dışında karşı oyda, yapılan ödemenin miktarının önemli olmadığı, miktarı ne olursa olsun mirasbırakanın borcunun kısmen ya da tamamen ödenmesinin veya ödeme taahhüdünde bulunulmasının tereke işlerine karışma niteliğinde olduğu ifade edilmiştir. Yargıtay Hukuk Genel Kurulu kararının aksine karşı oyda objektif olarak mirasçının davranışı üzerinde durulmuş ve yapılan değerlendirmede güven ilkesi de dikkate alınmıştır. Bu yönüyle karşı oy ile görüşümüz uyuşmaktadır.

Son olarak, Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 15.11.2022 tarihli ve E. 2021/241 K. 2022/1515 sayılı kararı¹¹⁸ ile Yargıtay 7. Hukuk Dairesinin 11.05.2023

¹¹⁸ YHGK, 15.11.2022, E. 2021/241, K. 2022/1515: "Nitekim aynı hususlar Hukuk Genel Kurulunun 20.12.2013 tarihli ve 2013/2-1607 E., 2013/1675 K. sayılı kararında da benimsenmiştir. ...Terekenin borca batık olup olmadığı hususunun "terekenin açıldığı anda murise ait olan mallar, alacaklar ve borçlar dikkate alınarak" belirlenmesi gerektiği gözetildiğinde; muris ...'in ölümünden sonra davacılara borç ile ilgili herhangi bir ihbarın yapılmadığı, 814.210,09 TL borca karşılık, muris Hüseyin'in ölüm tarihi itibarı ile 17.752,84 TL değerinde olduğu tespit edilen 6320 ada 14 parsel sayılı taşınmazda kök muris babası Mithat'ın 1/2 payından intikali gereken 3/8 payın değerinin 3.328,65 TL olduğu ve miras bırakanın başkaca mal varlığının bulunmadığı gözetildiğinde muris ...'in terekesinin borca batık olduğu tartışmasızdır. Diğer taraftan, davacıların fahiş bir tereke borcuna karşılık borç bilinmeden terekeden çok cüzi değer elde ettikleri; farklı bir ifadeyle, çok düşük değerli taşınmazdaki 1/2 payda 3/8 oranında miras payı olduğundan murisin 3/16 payına isabet eden miktardan davacıların miras paylarına düşen değer tereke borcu yanında oldukça cüzi kaldığı, dolayısıyla somut olayda; davacıların mirasbırakanın öldüğü tarih itibarıyla borca batık olduğu anlaşılan terekesinden oldukça cüzi değerde yarar elde etmiş olmalarının aleyhte yorumlanmaması gerektiği, icra takibi ve yüklü borç miktarından haberdar olmaksızın ve murisin düşük değerli taşınmazdaki cüzi payından pek mühim bir değeri ifade etmeyen kazanımın TMK'nın 610/2. maddesi uyarınca mirasçılar tarafından borca batık terekenin benimsendiği anlamına gelmeyeceği, aksi hâlin dürüstlük ve iyi niyet kurallarına da aykırılık oluşturacağı sonucuna varılmakla verilen direnme kararı yerindedir" (Erişim Tarihi: Eylül 26,

tarhli ve E. 2022/1460 K. 2023/2505 sayılı kararında¹¹⁹ bu çalışmaya konu karara atf yapıldığı görülmektedir. Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 15.11.2022 tarihli ve E. 20201/241 K. 2022/1515 sayılı kararında, tereke borcunu bilmeden davacıların fahiş bir tereke borcuna karşılık terekeden çok cüzi bir değer elde ettikleri, davacıların miras payına düşen değer tereke borcu yanında oldukça cüzi kaldığı belirtilmiş ve yüklü tereke borcundan haberdar olmaksızın mirasbırakanın düşük değerli taşınmazından pek de önemli olmayan bir kazanım elde edilmesinin mirasçılar yönünden terekenin benimsendiği anlamına gelmeyeceği ileri sürülmüştür. Bu değerlendirme de teknik yönden hatalıdır. Çünkü hükmi retten bahsedebilmek için mirasbırakanın ölümü anında terekenin borca batık olması yeterli değildir; bu hususun ya açıkça belli olması ya da resmen tespit edilmiş olması gerekir. Oysa kararda, mirasçılar terekenin borca batık olduğunu bilmediği açıkça ifade edilmiştir. Ayrıca kararda, mirasbırakana ait taşınmazdan mirasçılar bir kazanım elde ettiği de belirtilmiştir. Ancak Sayın Mahkeme tarafından borcun ve kazanımın miktarı karşılaştırılmış ve mirasçılar elde ettiği kazanımın tereke işlerine karışma olarak nitelendirilemeyeceği belirtilmiştir. Buna karşılık, başka kararlarda terekedeki taşınmazların önce mirasçılar adına tescil edilmiş olması daha sonra bunların üçüncü bir kişiye¹²⁰ veya mirasçılardan birine¹²¹ devredilmiş olması Yargıtay tarafından mirasın örtülü kabulü olarak değerlendirilmiştir.

Yargıtay 7. Hukuk Dairesinin 11.05.2023 tarihli ve E. 2022/1460 K. 2023/2505 sayılı kararında da bu çalışmada incelenen karara atf yapılarak, davacı mirasçılar tarafından ödenen borç miktarının cüzi bir miktar olduğu, bunun olağan işlemlerden olduğu, bu ödemenin terekeyi kabullenme olarak değerlendirildi-

2023, www.legalbank.net).

¹¹⁹ Y 7. HD, 11.05.2023, E. 2022/1460, K. 2023/2505: "... davacı mirasçılar tarafından ödendiği ileri sürülen borç miktarı tereke pasifine göre cüzi bir miktar olup, mirasçılar kendi malvarlığından ödemiş olmalarına göre ödeme işleminin olağan işlemlerden olduğu, cüzi kısım borçlarının davacılar tarafından ödenmesinin terekeyi kabullenme olarak değerlendirilemeyeceği gözletilmeden bu hususların davanın reddi gerekçesi olarak görülmesi doğru olmadığı gibi ödeme cüzi bir miktar olmasa dahi ödemeyi yapan mirasçılar tespit edilmeksizin tüm davacılar yönünden terekenin benimsendiği kabul edilerek yazılı şekilde hüküm kurulması da doğru değildir. Kararın anılan gerekçelerle bozulmasına karar vermek gerekmiştir" (Erişim Tarihi: Eylül 26, 2023, www.legalbank.net).

¹²⁰ Y 14. HD, 04.04.2016, E. 2015/12439, K. 2016/3994: "Muris... oğlu... 7.10.2008 tarihinde vefat etmiş geriye murisin eşi, oğlu... ve davacı... kalmıştır. Davacı mirasçı... ve dava dışı diğer mirasçılar 20.10.2008 tarihli ve 2008/300 Esas, 298 Sayılı mirasçılık belgesine göre 5.8.2009 tarihli ve 3038 Sayılı resmi senette belirtilen ve murisleri... oğlu... adına kayıtlı taşınmazlardaki payları tapuda kendi adlarına intikal ettirdikleri ve aynı resmi senetle dava dışı ...'a satmış oldukları anlaşılmıştır. Bu işlem TMK'nın 610/2 maddesine göre terekeyi sahiplenme anlamına gelen davranış olmakla davacının hükmen ret hakkı düşmüştür" (Erişim Tarihi: Eylül 26, 2023, www.legalbank.net).

¹²¹ Y 2. HD, 28.09.2007, E. 2007/11460, K. 2007/12835: "Mirasbırakan 27.02.2005 tarihinde vefat etmiş, davacılar mirasbırakanın eşine ait 9 parsel sayılı taşınmazı 3.3.2005 tarihinde tapuda kendi adlarına intikal ettirmiştir ve aynı gün mirasçılardan Hürü'ye paylarını aktarmışlardır. Bu işlem, terekeye sahiplenme ve kendine maletmedir. Davacıların red hakkı düşmüştür" (Erişim Tarihi: Eylül 26, 2023, www.legalbank.net).

rilemeyeceği belirtilmiştir. Ne var ki davranışlarıyla mirasbırakanın alacaklıları nezdinde önce mirası kabul ettiği yönünde bir izlenim bırakan mirasçının sonradan mirası reddetmesi hakkın kötüye kullanılması niteliğinde olup, dürüstlük kuralına aykırıdır. Şu durumda Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 20.12.2013 tarihli ve E. 2013/2-1607 K. 2013/1675 sayılı kararına atıf yapılan diğer Yargıtay kararlarına da katılabilmemiz mümkün değildir.

KAYNAKÇA

- Akçaal, Mehmet. “Hükmi Reddin Tespiti Davası”. *Prof. Dr. Ferit Hakan Baykal Armağani, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, C. 25, S. 2 (2019): 520-540.
- Akkanat, Halil. *Ölümün Özel Hukuk İlişkilerine Etkisi*. İstanbul: Filiz Kitabevi, 2004.
- Ansary, Sabri Şakir. “Terekenin Tasfiyesi”. *Adliye Ceridesi*, C. 31, S. 8 (1940): 747-771.
- Antalya, Osman Gökhan. *Marmara Hukuk Yorumu Miras Hukuku Cilt III*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2019.
- Başara, İzzet. *Mirasın Reddi*. Ankara: Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2011.
- Berki, Ali Himmet. *Miras ve Tatbikat*. Ankara: Yargıçoğlu Matbaası, 1968.
- Bilgen, Samim. “Borca Müstağrak Tereke (Medeni Kanunumuzdaki Bir Tercüme Zaafı Üzerine)”. *Ankara Barosu Dergisi*, S. 6 (1953): 497-499.
- Birinci Uzun, Tuba. *Mirasın Resmi Tasfiyesi*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2018.
- Bolak, Ahmet Ertuğrul. *Uygulamada Miras ve Tereke Hukuku*. İstanbul: Eğitim Yayınları, 1980.
- Capitaine, Georges. *La Liquidation Officielle d'une succession en droit suisse (Art. 593 à 597 CCS.)*. Genève: 1935.”
- Coquoz, R. “Mirasın Reddinin Mirasın İntikali Üzerine Olan Tesirleri” (Çev. Jale Güral). *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 8, S. 1 (1951): 685-695.
- Cömert Akbay, Büşra. “Mirasın İradi Reddi (Mirasın Gerçek Reddi)”. *Prof. Dr. M. Fatih Uşan'a Dekanlıkta 10. Yıl Anısına Teşekkür Armağani, Yıldırım Beyazıt Hukuk Fakültesi Dergisi*, S. 2 (2022): 873-926.
- Dural, Mustafa ve Öz, Turgut. *Türk Özel Hukuku, Cilt: IV: Miras Hukuku*. İstanbul: Filiz Kitabevi, 2017.
- Eren, Fikret ve Yücer Aktürk, İpek. *Türk Miras Hukuku*. Ankara: Yetkin Yayınları, 2019.
- Göksu, Tarkan. *Erbrecht Art. 457-640 ZGB*, in: Peter Breitschmid, Alexandra Jungo (Hrsg.), *CHK - Handkommentar zum Schweizer Privatrecht*. Zürich: Schulthess Juristische Medien AG, 2016.
- Gönensay, Samim ve Birsen, Kemaleddin. *Miras Hukuku*. İstanbul: Ahmed Said Matbaası, 1963.
- Helvacı, İlhan. *Mirasın Reddi*. İstanbul: Filiz Kitabevi, 2014.
- Horozoğlu, Orçun. *Mirasın Hükmen Reddi ve Sonuçları*. İstanbul: Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2010.
- İmre, Zahit ve ERMAN, Hasan. *Miras Hukuku*. İstanbul: Der Yayınları, 2017.
- Kılıçoğlu, Ahmet. *Miras Hukuku*. Ankara: Turhan Kitabevi, 2021.
- Kocayusufpaşaoğlu, Necip. *Miras Hukuku*. İstanbul: Filiz Kitabevi, 1987.
- Köprülü, Bülent. *Miras Hukuku Dersleri*. İstanbul: Fakülteler Matbaası, 1985.
- Müller, Franz und Stamm, Johannes. *ZGB Kommentar Schweizerisches Zivilgesetzbuch*, in: Jolanta Kren Kostkiewicz, Stephan Wolf, Marc Amstutz, Roland Fankhauser (Hrsg.), *OFK - Orell Füssli Kommentar (Navigator.ch)*. Zürich: Orell Füssli Verlag AG, 2021.

- Oğuzman, M. Kemal. *Miras Hukuku*. İstanbul: Filiz Kitabevi, 1995.
- Öztan, Bilge. *Miras Hukuku*. Ankara: Turhan Kitabevi, 2014.
- Petek, Hasan. “Mirasın Hükmen Reddi”. *Prof. Dr. Aydın Zevkliler’e Armağan, Yaşar Üniversitesi Elektronik Dergisi*, C. 8, Özel Sayı (2013): 2191-2235.
- Piotet, Paul. *Schweizerisches Privatrecht, Band IV: Erbrecht*. Basel/Stuttgart: Helbing & Lichtenhahn Verlag AG, 1981.
- Rouiller, Nicolas et Gygax, Evelyne. *Commentaire du droit des successions (art. 457-640 CC; art. 11-24 LDFR)*, in: Antoine Eigenmann, Nicolas Rouiller (Editeurs), SHK - Stämpfli Handkommentar. Bern: Stämpfli Verlag AG, 2012.
- Rüzgaresen, Cumhur ve Erdem, Murat. “Terekenin İflâs Hükümlerine Göre Tasfiye Sebepleri”. *Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. XV, S. 1-2 (2011): 231-254.
- Rüzgaresen, Cumhur. “Mirasbırakanın Borca Batık Olması”. *Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. XIV, S. 1-2 (2010): 271-311.
- Serozan, Rona ve Engin, Baki İlkyay. *Miras Hukuku*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2022.
- Tanju, Fahrettin. *Miras Hukukunda Tereke ve Tatbikat (İçtihatlı ve Notlu)*. Adana: Gürpınar Basımevi, 1957.
- Umar, Bilge. “Aciz Hali-Borca Batıklık Kavramlarının Farkı ve Bu Yönden Yeni MK Metninin Düşüğü Bir Yanlılık”. *Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. I, S. 1 (2004): 317-324.
- Umar, Bilge. “İİK m. 53 f. II ve III’ün Ortaya Attığı Sorunlar”, *Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 7, S. 1 (2010): 3-14.
- Ürem, Müge: “Mirası Ret Hakkının Düşmesine Sebep Olan Haller”. *Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 14, S. 175-176 (2019): 779-815.